

ABONAMENTUL

Pe un an 28.— Cor
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni 7.—
Pe o lună 2.40.

Pentru România și
străinătate:

Pe un an 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERȚIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Los
deschis costă șirul 30 fl.

Manuscrisurile nu se in-
aspolază.

Chestiunea „Rectificării”

— Intrevederea dlor Daneff și Mișu. —

Viena, 3 Ianuarie.

Se așteaptă cu mare nerăbdare rezultatul întrevederilor dintre dnii Daneff și Mișu la Londra. Imputerniciții de ambele state respective diplomației noastre vor putea vorbi mai pe față, propunând și căutând să obțină rezultatul cel mai echitabil. Cea ce pare însă a îngreui rezolvirea problemei e fără îndoială tenacitatea punctului de vedere bulgar. Dl Daneff s'a arătat foarte rezervat când a fost vorba să se atingă în cine știe ce conversație sau interview chestiunea rectificării frontierei bulgaro-române. Presa străină a afirmat chiar că d-sa nu va putea ceda nimic Românilor.

Curentul acesta poate folosi Bulgarilor. Și suntem siguri că el nu e înbrățișat și de cercurile conducătoare. A refuza categoric orice rectificare de frontieră e a expune politica bulgară la serioase și îngrijitoare primejdii.

Și iată pentru ce. Conferința dela Londra până în prezent n'a stabilit în mod hotărât decât chestiunea independenței Albaniei. Zilele acestea rămâne să se decidă și asupra frontierelor noului stat. Nu știm de ce se va ține seamă în noua delimitare a Albaniei, de omogenitatea națiunii, de întinderea politică sau de complexul de naționalități cari trăesc la un loc formând o grupare, deși nu unitar națională, dar cel puțin comună prin tradiții și obiceiuri. Prin urmare, se va hotărî o frontieră geografică sau etnografică? Cea dintâi e aproape imposibilă de găsit. Cea de-a doua e bună dacă se va lua în considerație, nu na-

țiunea precumpănitoare, ci grupul de ființe etnice distincte, dându-se fiecăreia asigurarea existenței naționale.

Problema Albaniei așa dar ese oare cum din discuția avantajelor ce se cuvin statelor învingătoare. Mai la urma urmei ea poate lăsa indiferentă deocamdată preocupările Bulgariei învingătoare. Ea e o afacere ce se va studia mai apoi cu răgaz și liniște.

Statele aliate vor să știe acum ce dobândesc. În schimbul miilor de morți cazuți în luptă, în locul stării financiare economice compromise, a sclerei puterilor tuturor statelor balcanice, Turcia ce dă, la ce e dispusă să renunțe? Acest lucru formează subiectul cel mai viu ce se va discuta de acum înainte la Londra.

Aceiaș presă însă afirmă că Turcia se arată foarte refractară pretențiilor aliaților; ba ceva mai mult; că dânsa se simte în stare să ducă lupta mai departe, că în sfârșit marele imperiu turc își reîntărește vigoarea prin noi trupe sosite acum din Asia.

Turcii nu înțeleg să predea Adrianopolul și Scutari câtă vreme armatele aliate n'au intrat victorioase în ele. De ce să predea un ținut necucerit? Bulgarii însă în special pun ca punct prim al păcii cedarea Adrianopolului. Frântura de Macedonie care ar scăpa neîncorporată la Albania nu poate mulțumi orgoliul învingătorilor dela Lule Burgas. Și unii și alții de sigur au dreptate. Și cu cât vom privi dreptatea aceasta, pentru ambele state, cu atât rezolvirea chestiunii va fi mai anevoioasă.

Așadar vecinii noștri Bulgari nu-și pot băga încă săbiile în teacă. Din fărâmitura de

oaste ce li-a mai rămas, bântuită și ea de frig, foame și boală, va trebui poate să se formeze regimente noi și puternice pentru un nou atac. Se vor vâri în foc din nou bătrâni și copii. Banii se vor căuta mereu, pretutindeni, contractându-se noi împrumuturi, îndatorind forța economică a țării pentru multă vreme.

Toate însă au o margine. Am admirat și admirăm curajul și spiritul de jertfă al vecinilor noștri Bulgari. Ne-am bucurat văzându-i învingători, asigurând pentru totdeauna liniștea conaționalilor lor din imperiul turcesc. Ne-am bucurat pentru că și noi, având interesele noastre românești în Macedonia și Albania, le vedeam prin această victorie, asigurate.

Ajutorul Românilor adus armatelor bulgărești trebuie însă răsplătit. Înțeleg neutralitatea noastră. Nu prin cuceriri de teritorii, nu prin măsuri care ar putea jigni demnitatea vecinilor noștri.

Rectificarea graniței Dobrogei nu e o compensație. E îndeplinirea unei lacune a tratatului din Berlin. Eu un corolar al acestui tratat. E în sfârșit siguranța pe care suntem în drept s'o cerem bulgarilor de a ni defini cât mai temeinic granița provinciei Dobrogei.

Inchipuiască-și Bulgarii că Turcii nu cedează Adrianopolul și Scutari. Evident ostilitățile vor fi reluate. Nu e mai prudent ca înainte de a se hotărî asupra acestui sfârșit, discuția rectificării graniței dobrogene să fie sfârșită? Nu e mai cuminte să te știi prietin cu vecinul de peste Dunăre atunci când toc-

Din literaturi străine.

„Sărută mâna...”

Novelă de Maria de Ebner-Eschenbach.

Trad. de Ilie Marin.

(Continuare și fine).

„De vre-o câteva ori a răsărit și apus soarele, când într-o bună dimineață se afla domnul Fritz la intrarea în grădină și privea pe drumul de țară. Vântul adia moale ușurel, peste miriști, atmosfera era plină de un praf fin, prin care strălucea soarele, cel care toate le lămurăște, și dădea prafului ăstuia un joc de coloare aurie. Razele lui formau, în elementul mișcător, adorabile „căi de ale laptelui”, nițite, în cari schinteiau miliarde de steluțe, înfinit de mici. Și numai că s'a pornit să vină în mijlocul vârtejului acestuia de atomi, cari străluceau și jucau, o columnă de nor, grea și întunecată, se apropie tot mai mult și se rostogoli tot mai aproape, încât trecu așa de aproape de pragul ușii, încât Fritz putu să vadă lămurit pe cine-l acopere columna de nor. Erau doi panduri și cu Mișca. El arăta palid la față, cu ochii în fundul capului, ca moartea, și se clătina în umblet. În brațe își purta copilul, care-și dusesese mânuțele pe după gâtul lui și-și răzima-se capul de umărul lui, dormind. Fritz a des-

chis poarta, s'a asociat micci caravane, primi în grabă câteva informații și săltă mai apoi, ca un papagal într'un sbor de porumb, în casă, pe trepte în sus, în sala, în care bunica mea ținea tocmai adunarea ei obișnuită de Sâmbătă seara. Camerierul, purtat de simțământul fericit de care este cuprinsă o inimă de servitor când obicinuește să predea cele mai nouă vești, își rotunzi plin de expresie brațele și zise, gata-gata să-și iasă din piele de bucurie: „Mișca Vă sărută mâna. A venit iară la noi.”

— „Unde a fost?” întrebă bunica.

— „Doamne, măria Ta”, — murmură în vârful limbei Fritz, își bătu limba de mai multe ori de cerul gurii și privi la stăpână-sa atât de gingaș, pe cât îi permitea slugărnicia cea mai adâncă și mai supusă. „Unde să fi fost... La iubită-sa.” Da, adevări el, în timp ce stăpâna încrețea fruntea, consternată de neascultarea aceasta nerușinată, „da, și s'a apărât când au dat pandurii de el, și lui lanco era mai-mai să-și scoată un ochi, da, da.”

„Bunica mea a sărit în sus: „Mai că îmi vine să dau poruncă să-l spânzure.”

„Toți funcționarii s'au complimentat, muți, fortestierul general însă aruncă observația, cu oareșcare sficiune: „Măria Ta n'are s'o face, cu toate astea...”

— „De unde știi?” întrebă bunica, cu fața ei serioasă de stăpână, care domnește, o față atât de bine redată în portretul ei, de mă face să mă cutremur, de câte ori trec prin sala cu

galeria de portrete ale strămoșilor. „Faptul că n'am exerciat încă până acum dreptul meu asupra vieții și a morții, încă nu vă garantează, că n'am să-l pun nici odată în aplicare.”

„Iarăși se complimentară toți funcționarii, iarăși se născu tăcere în mijlocul celor adunați în salon, până ce inspectorul întrerupse tăcerea, rugând pe stăpână-sa să se pronunțe, dându-și verdictul, în privința unei afaceri importante. Abia după ce s'a terminat conferința, s'a informat, personal, asupra hotărârei prea înalte în privința lui Mișca.

„Și acum săvârși bunica mea acel pas pri-pit, de care am amintit la început.

— „Să-i dați cincizeci de bețe”, aceasta a fost sentința ei grăbită. „și pe dată, căci avem tocmai Sâmbătă.”

— „Sâmbăta era pe vremea aceea, de care dta,” cuvântului acestuia îi dete contele o accentuație deosebită, foarte posnașe, — „de care dta e peste puțină să-ți mai aduci aminte, era ziua execuțiilor. Atunci se așeza banca înaintea primăriei...”

— „Mai departe, mai departe!” zise contele. „nu te mai opri la detalii inutile.”

— „Așadară să revin la obiect! — În aceiași Sâmbătă, de care era vorba, aveau să plece ultimii oaspeți — domnea o mișcare mare în castel; bunica, care era ocupată tocmai cu pregătirile pentru o surpriză de adio, oferită oaspeților, cari plecau, ajunse târziu de tot să-și facă toaleta pentru dîneu și o îndemna pe cameriera

mai lângă râul Marița tu mai ai de vărsat sânge și bani?

Și apoi prețuesc mai mult bulgarii câteva puncte strategice pentru noi și neimportante pentru ei, decât buna înțelegere care va trebui să domnească între ambele aceste state?

Iată pentru ce credem că d. Danef nu se va lăsa sedus de pornirile prea șoviniste ale unei părți a presei și opiniei publice bulgărești și că va ușura cu totul misiunea dlui Mișu acordând României ceea ce i se cuvine neclintit: *rectificarea graniței Dobrogene.*

Ajutorul de stat al bisericii noastre greco-orientale. Bugetul de pe anul 1913 stabilește ca ajutor de stat pe seama bisericii noastre greco-orientale suma de 320.000 coroane. Episcopul nostru, Inalt Prea Sf. Sa d. Ioan I. Papp a fost ieri în Budapesta unde a avut mai multe consfătuiri importante cu factorii competenți din ministerul de culte cu privire la distribuirea sumei de mai sus între preoțimea noastră.

Cu toate că față de anul trecut, suma ce se prevede în buget pentru sprijinirea bisericii noastre, e urcată cu câteva zeci de mii de coroane, totuși fără a se arunca guvernul e dispărent de mică, chiar ridicolă, față de aceea care ni s'ar cuveni în raport cu numărul și importanța noastră ca element de valoare în susținerea statului.

*

Albumul contelui Khuen-Héderváry. Partidul guvernamental încă de mult a hotărât să predea contelui Khuen-Héderváry, ca întemeietorului partidului muncii, un album festiv cu iscăliturile tuturor deputaților din acest partid precum și a membrilor lui mai marcanți din afară. Conducerea partidului, îngrijat de dezertările dese din partid, se grăbește acum să strângă cât mai multe iscălituri și să-l predea cât mai curând contelui Héderváry. O delegațiune, în frunte cu președintele consiliului de miniștri, Lukács, se va prezenta luni în locuința contelui Khuen-Héderváry, predându-i în cadrul unei cuvântări ocazionale albumul festiv al partidului ca omagiu și recunoștință pentru meritele ce fostul prim-ministru și-a câștigat la întemeierea partidului...

Cu toate că noi știm că adevăratul înteme-

ietor al partidului muncii nu e Khuen ci contele Tisza, care însă, se vede, se mulțumește cu roadele reale ale ostenelelor sale: dictatura în partid.

*

Urmasul lui Székely. Am amintit într'un număr precedent că unul dintre candidații desemnați să ia portofoliul justiției e și secretarul de stat din ministerul de culte, d. Eug. Balogh. În cercuri politice bine informate se susține că un lucru pozitiv că urmașul dlui Székely în scaunul ministerial va fi numitul secretar de stat. Numirea lui în noua funcțiune se va întâmpla într'una din zilele cele mai apropiate.

*

Nouii demisii din partidul muncii. Ieri și-au anunțat demisia la conducerea partidului Lud. Návay, antecesorul contelui Tisza la președinția camerei, și deputații I. Márkus și Ant. Vio. În cercurile politice bine informate se susține că provoacă adevărată senzație în lumea politică a Ungariei, deprimând în cel mai înalt grad pe aderenții partidului muncii și producând un elan de însuflețire și bucurie în serele opoziției.

Spre Albania independentă. Căderea Coriței.

— Dela corespondentul nostru special. —

Bari, 31 Decembrie 1912.

Este vorba de orașul „Curceana” astfel precum a fost botezat de către Românii Fârșiroți — Moșii Pindului — și de către Moscopoleni, cari s'au așezat aci de câteva decenii și anume de când au fost distruse *perlele românismului din Albania:* Moscopolea, Gabrava, Niculița, Linitopea, Nicea, Frașari, etc... de către satrapul Ianinei *All Pașa din Tepelin.*

„Cititorii „Românului” au avut ocazia să aflu chiar din gura descendenților coloniilor Macedo-Române, cari s'au stabilit la începutul secolului al XVIII-lea în diferite centre din Austro-Ungaria, — *teribilul episod al emigrării fruntașilor români din Albania.*

Această numeroasă colonie, ne-a dat pe marele Mitropolit *Baron de Șaguna* — originar din Gabrova — pe : *Mocioneștii, Gojdu, Roja, Beiagi, Acuta, Cavalliotti* etc... Tot originari din Albania au fost: frații *Dumba, Baron Sina, Popovici de Niculița,*

Sturnara, Tușita și alții cari au atins cele mai înalte trepte sociale în imperiul austro-ungar.

Istoria cruzimilor se repetă și astăzi în *Epir* și *Albania*, schimbându-se numai factorii cari au contribuit să extermină ori ce viață românească în Pind. — Dacă prigonirea lui Ali Pașa, avea drept obiect pe atunci ca să-și agonisească avere — sub ori ce formă — spre a constitui un regat albanez; astăzi nu le este permis nobililor Elini ca să uzeze de arme cu mult mai barbare, ajungând în paroxismul de a smulge pruncii dela sinul mamelor și să le desonoreze în fața părinților cărora li s'a pus baioneta în piept silindu-i ca să fie martori oculari la aceste urgii.

Prin faptul că regiunea Coriței este locuită în mare parte de Români naționaliști au trimis prin două alegeri consecutive în parlamentul otoman, pe *unicul deputat român Dr. Filip Mișa;* cred că este interesant ca tot Românul să știe la ce tortură au fost expuși conaționalii noștri alături de frații lor de suferință anume Albanzii naționaliști.

Precum se știe, timp de trei luni, de când a început războiul balcanic, nu ni s'a putut transmite nici o veste din orașul — quasi european — Curceana și împrejurimi. — Sunt nevoit deci să extrag un pasaj din telegrama sosită din Valona pe ziua de 29 c. privitor la *scenele sângeroase,* astfel precum le denumește aprigul luptător albanez *Mihail Grameno,* directorul organului naționalist „Koha” — Timpul — care apare la Coritza:

„*Giavid Pașa,* faimosul general care prigonește elementul naționalist din *Albania:* fiind gonit în districtul „Plesei” de către armata greacă care venise din Biliște, s'a retras în ziua de 19 c. din Coritza, împreună cu statul său major în capul a trei regimente turcești, ca să ia măsurile de întărire spre Colonia de unde se aștepta să fie atacat din două părți de către trupele grecești ce veneau din spre Florina și Ianina. — Orașul Coritza a fost lăsat sub paza alor 6000 de soldați cari urmau să fie piept armatei grecești ce venea în marș galopant dinspre Biliște și Pleasa unde s'au dat primele lupte în zilele de 18 și 19 Decembrie a. c.”

Scene sângeroase.

„În satele din jurul Coriței au suferit foarte mult de furia deslănțuită din partea combatanților turci și greci.

Aici s'au desfășurat scene teribile, cari ne amintesc invaziunile barbare descinse grosso modo, de către cărturarii timpurilor străvechi.

Exasperați de suresciturile ce le da un război pe viață și pe moarte, atât soldații greci, precum și turcii asiatici, au comis scene de un barbarism indescriptibil.

„Atât femeile cât și virginele, au fost smulse din brațele părinților, disputând între dânșii întâietatea, astfel că în momentul când unii dintre soldații com-

să se grăbească. În momentele acestea, cele mai nepotrivite, fu anunțat doctorul. Intre toți dignitarii stăpânei era acesta ființa, care se afla mai puțin în aparițiile ei; nici nu era vrednică de ceva mai bine, căci n'a existat vreodată un pedant mai plicticos și mai greoi.

„Bunica a dat poruncă să fie refuzat cu vizita lui doctorul, dânsul însă nu și-a bătut capul mult cu ordinul acesta, ci a trimis rugarea pentru a doua oară ca să fie primit, insistând pe lângă prea-grațioasa doamnă contesă să-l asculte, căci are să-i spună numai câteva cuvinte despre Mișa.

„Ce mai vrei cu asta?” strigă stăpâna; „lăsați-mă în pace, am alte năcazuri.”

„Medicul, care se știa îmbulzi în oameni, se depărtă, murmurând ceva pentru sine.

„Năcazurile, despre cari vorbise bunica mea, însă, n'au fost nici decât frivole, ci de acelea, cari sunt mai penibile — grijuri, pentru cari dtale, dragă prietină, nu-i vorbă, îți lipsește puțința de a le aprecia și, prin urmare, și puțința de a le compătimi — erau grijuri poetice.

„Doamne!” zise contesa într'un ton nespus de desprețuitor, iar povestitorul îi răspunse la aceasta:

„Disprețuește-o cât îți place, bunica avea talent poetic și acest talent și l-a manifestat lămurit în pastorală: „*Les adieux de Chloe*”, scrisă de dânsa și învățată de ea cu cei ce aveau să o joace. Piesa avea să fie reprezentată după masa luată în mijlocul naturei. Poeta a fost cu-

prinsă, deși era aproape sigură de succes, de o neliniște din ce în ce mai neplăcută, cu cât se apropia mai mult clipita hotărâtoare. În decursul desertului, după un toast sărbătorec, în onoarea stăpânei casei, făcu aceasta un semn. Pereteii îmbrăcați în verdeață, — acoperiseră până atunci vederea spre un semicerc compus din tufișuri de fag — se rostogoliră laoparte și se văzu o scenă improvizată. Era locuința păstoritei Chloe, banca de mușchiu, presărată cu foi de roză, pe care durmea ea, apoi altarul casei îmbrăcat cu flori de tragantă, în fața altarului acestuia se ruga ea, apoi roata ei de tors, înfășurată cu o cordeluță de culoare roza — aici toarce ea lâna albă ca zăpada a oițelor sale. În urma rolului de păstorită idilică era Chloe stăpână peste secretul artei acesteia. Acum pași ea în persoană dintr'un coridor de taxus și pe urma ei suita — între cei mulți favoritul ei, păstorul Myrtil. Toți aveau flori. În alexandrini impecabili făcu cunoscut acum gingașa Chloe publicului, care asculta cu cea mai mare atențiune, că florile acesteia ar fi florile aducerii aminte, că ar fi culese de pe câmpul credinței și că ar fi aduse cu hotărârea de a fi depuse pe altarul prieteniei. Îndată după comunicatul acesta se deslănțui o nespus de mare veselie în auditoriu, veselie, care se mărea cu fiecare vers rostit de păstorită. Unele doamne, cari cunoșteau pe Racine*), mărturisiră cu hotărâre. că

*) scriitorul dramatic francez.

acesta poate să se ascundă în fața bunice mele și câțiva domni, cari nu-l cunoșteau, o adevărată și dânșii. Ea nu putea să stea o clipă la îndoială în privința sincerității entuziasmului evocat de creațiunea sa poetică. Ovațiunile au tinut în continuu chiar și după ce s'au urcat musafirii cei mari în trăsurile lor sau au încălecat pe cai și după ce au plecat pe poarta principală, parte în echipage strălucite, parte pe cai iuți, cari sburau numai.

Stăpâna casei sta sub portalul castelului și făcea semne de adio celor ce plecau și le mulțămia astfel pentru urările lor de bine. Era împăcată cu sine și veselă, precum arareori se întâmplă unui potentat, fie el stăpânul unei țărișoare cât de mici. În momentul acesta tocmai — când era gata să se întoarcă în casă, zări o babă bătrână, care ingenunchiase într'o depărtare respectuoasă înaintea treptelor portarului. A prins clipa priincioasă baba și s'a strecurat pe neobservate pe poarta deschisă larg, în mijlocul larmei și a îmbulzelei generale. Abia acum au zărit-o câțiva lachei. Îndată au alergat la ea, în fruntea tuturoră Domnul Fritz, ca să o dea afară cu asprime. Spre uimirea generală însă, făcu semn bunica mea să se îndepărteze potaia gata de serviciu și dete poruncă să i se spună cine e bătrâna și ce dorește. În clipita următoare tuși perplex în dosul stăpânei și strănută și apărură cu multă luare aminte Domnul Doctor, având pălăria cu margini late într'o mână și ascunzându-și tabachera cu cealaltă mână, la piept.

batanți comiteau urgiu cu sexul slab, alții opreau cu baloneta în piept pe bătrînii lor părinți, pe frați și pe copii nevinovați; dintre cari mulți și-au găsit moartea, că n'au avut puterea de rezistență ca să stea impasibili față de desonorarea suferită, din partea mamelor și fragedelor copilite”.

„Un tumult îngrozitor a domnit în 48 de ore, unii setoși de sânge, iar alții turmentați de băutură, n'au lăsat nimic nedistrus și neprofanat. Soldații greci, după ce și-au potolit poftele bestiale au început lupta cu baioneta și cu revolverele împotriva arlier-gardei turcești, rămânând în urma lor mormane de cadavre dimpreună cu tinerii și bătrînii pașnicilor locuitori, cari au preferat să moară alături cu mamele, soțiile și cu fetele lor, decât să mai trăiască desonorați.”

„Ca să dispară ori ce urmă de canibalism, probabil șefii invaziunilor barbare conștienți de marea răspundere în fața judecății ce va urma, au dat cuvântul de ordine, ca totul să fie distrus prin punere de foc spre a se înmormânta de vii toți martorii oculari ai acestor scene sângeroase”.

*

„De altfel Grecii, ca întotdeauna, au fost și de astădată perfizi. Sosind la Biliște — cinci ore de părtare de Coritza — în ziua de 18 c. au trimis o avangardă compusă din câteva batalioane în cap cu ofițerii respectivi, cari deși le-au promis notabililor albanezi, că vor respecta viața și avutul locuitorilor; dar în amurgul serii, odată cu intrarea întregului corp de armată, prima grijă le-a fost ca să aresteze pe toți fruntașii albanezilor naționaliști.

În ziua de 19 c. le-au ieșit în întimpinarea Grecilor toți soldații turci aflători la Coritza, când s'a încins o luptă desperată; continuând până noaptea târziu, astfel că turcii au fost siliți să se retragă în dosul colinelor, lăsând intrarea liberă trupelor grecești, cari au ocupat Coritza în zorii zilei de 20 Decemvrie.

La acest triumf au contribuit foarte mult și creștinii din satele turcești, cari au fost siliți de către trupele grecești, ca să lupte alături de dânsii în contra Turcilor; îndemnând totdeauna și pe episcopul grec, ca să excomunicе toate casele creștine ale seclilor naționaliști din Coritza”....

*

„Consecvent promisiunii de a fi cu totul imparțial în toate împrejurările ce mi se vor ivi: spre Albania independentă am căutat să controlez strigătul de alarmă și de durere, trimbitat de către valorosul confrate M. Grameno, care a înfruntat toate pericolele, spre a pătrunde dela Coritza până la Valona, unde grație cablului submarin, a putut transmite presei europene, urgiile comise de către

canibalii secolului al XX-lea, Elinii Regelui George, și Asiaticii albanotobului Giavid Pașa.

Controlul l'am făcut chiar din cele scrise în ziarul grecesc: „Embros” — înainte — care apare la Athena, unde s'a publicat raportul comandantului Damianos către ministerul de război al Greciei”.

„După ce se face istoricul de modul cum s'a desfășurat lupta dela Florina; tactul întrebuintat, pentru ocuparea Kastoriei, și orașelor românești Pisuderi, Nevesca, Clisura, Hrupiste etc. Corpul de armată comandat de către generalul Damianos ajunsese în ziua de 5 (18) Decemvrie la Biliște de unde s'au împărțit forțele în diferite direcțiuni pentru ocuparea Coritzei, în ziua de 6 (19) Decemvrie.

„Astfel batalionul al 3-lea care domina colinele muntelui Morava, urma să se scoboare la Disnița”.

„Batalionul al V-lea a ocupat toate drumurile spre Pleasa — comună pur românească”.

„Al VI-lea batalion a ocupat șoseaua cea mare care duce la Coritza, spre a întretăia drumul inamicului care se găsea în dreptul strimtoarei Piluri — Tangani”.

„Inamicul era foarte bine întărit în dreptul acestei regiuni unde se găseau două batalioane cu mai multe tunuri. Palicarul și sângerosul batalion VI a dat o luptă de guerilă, până când a silit pe generalul Giavid Pașa să se retragă spre Pleasa, unde deasemenea era bine întărit și avea tunuri de câmp. Cum însă batalionul VI se retrăsese spre Rambet și Piluri, unde nu puteau ajunge ghiulele inamicului; a fost ajutat de către batalionul al V-lea care ocupase înălțimile Pleasei astfel că cu puteri unite după o luptă crâncenă dată între artileria celor două batalioane grecești și între armata turcă; Giavid Pașa, a fost forțat să se retragă dela Pleasa spre Coritza, fiind urmărit tot deodată și de batalionul III, care se scoborise din munții Moranei în Disnița, o distanță de jumătate de oră de Coritza”.

„Față de această stratagemă, generalul Damianos nu s'a mulțumit numai să ocupe Coritza, ci a fugărit pe Giavid Pașa până la Colonia, unde îl aștepta statul major și probabil că va înainta spre Zerscovidi, Berat sau Ianina, unde îl așteaptă alte surprize; intru cât este știut că la Berat fâlfăie steagul independenței Albaniei, iar în jurul Ianinei se află peste 45.000 de soldați greci.”

*

Față de cele expuse mai sus reese, că armata greacă, după ce a ocupat Salonicul și Karaferia, unde a făcut multe excese în contra elementului românesc; a înaintat spre Florina, pe care a ocupat-o cu puțină rezistență, ceea ce i-a înlesnit drumul ca să treacă prin centrele românești, Pisuderi, Nevesca, Hrupiste, Pleasa, Stropani, Morava etc... unde cu siguranță a avut grijă ca să treacă prin foc și sabie tot ce a gă-

sit românesc; astfel precum ne confirmă martorul ocular M. Grameno sosit din Coritza la Valona”.

La Coritza, după cum am spus mai sus, aveam o mișcare culturală în plină prosperitate. Pe lângă două școli primare cari funcționează de 30 ani, se deschisese un paraclis românesc, iar acum era în construcție biserica națională, care urma să se termine cu ofrandele Fârșiroșilor din America și Albania, a Macedo-românilor, și a câtorva fruntași naționaliști albanezi din București. — De asemenea tot în acest oraș își avea sediul și revizorul școlilor și bisericilor românești din Albania; al cărui titular a fost Andrei Balamuce, care împreună cu N. Tacit fost inspector școlar, au provocat conflictul cu Osman Pașa, Valiul din Ianina, obținându-se cu această ocazie în 1905 iradeaua Sultanului Abdul Hamid, prin care li s'au recunoscut și Românilor macedoneni drepturile lor etnice, ca și celorlalte naționalități din Turcia Europeană.

De altfel Românii din această regiune s'au asociat întotdeauna pe tărîmul național, ori de câte ori nevoia a cerut-o. Este știut că printre delegații dela 1881, cari au protestat în contra anexării Thesaliei românești din partea Greciei, a fost ales și bătrânul Spiru Balamuce, alături de Hagigogu, Magiari, Papahagi, Zega, Carajani etc....

Pentru chestiunea episcopatului românesc, ce urma să se înființeze la Constantinopol prin anul 1894; a fost trimis ca delegat: părintele Haralambie Balamuce — președintele comunității românești din Coritza și intemeietorul școlilor române din Albania.

Tot deodată, această comunitate a pus bazele primei societăți economice-culturale denumită „Diștiptarea”, înființată la 1886, după modelul căreia, tinerii Fârșiroși din Coritza, au înființat mai multe societăți românești în țările Americii, unde se află foarte mulți emigranți, din Albania.

Și ca să termin, Comunitatea Românească din Coritza, în totdeauna a răspuns la invitațiile speciale ce i s'au făcut prin „Soc. Diștiptarea”, cu ocazia diferitelor manifestațiuni naționale, ce au avut loc mai în toate părțile locuite de Români; prin trimiterea de delegați.

Urmează deci ca tot Românul conștient să protesteze în contra barbariilor comise de Grecii în satele românești și albaneze din jurul Coriței; iar Ardelenii în special să stăruie pe lângă deputații noștri din Budapesta și Viena, spre a interveni din vreme pe lângă Monarhia Austro-Ungariei, cu să nu rămâie

— „Este, hm, hm, Măria Ta o să ierți” zise el, „este mama lui Mișca!”

— „Iarăși Mișca? Nu se mai sfârșește odată cu Mișca acesta?... Și ce vrea bătrâna?”

— „Ce să vrea, măria Ta? O să vrea să se roage pentru el, alta nimica”.

— „Ce să se roage? Aici n'are ce să se mai roage!”

— „Firește că nu, i-am spus-o eu, dar ce să-i faci? Totuși vrea să se roage, hm, hm”.

— „De geaba se mai roagă, spune-i. Să nu mai pot ieși din casă, fără ca să văd cum își embrasează*) grădinarii amantele?”

„Medicul își vârî subsioară cu o grimasă departe: „Pe lângă astea și-a mai bătut și pe tată-său, de l-a lăsat jumătate mort”.

— „Hm, hm, nu i-a făcut, dacă e vorba, nimica, nici n'a vrut să-i facă ceva, numai să-l oprească ca să nu o omoare pe mamă-sa”.

— „Așa?”

— „Da, măria Ta. Tatăl este, măria Ta, un ticălos ordinar, poartă sâmbetele lui Mișca, fiindcă acesta dă mamei iubitei sale câte odată câțiva creițărași”.

— „Cui?”

— „Mamei iubitei sale, măria Ta. O femeie, care nu mai poate agonisi, căreia, așa-zicând, i s'au tăiat isvoarele mijloacelor de subsistență... din cauză că a fost împărțată fiică-sa”.

— „Prea bine!... Te rog să mă cruți cu afa-

cerile private ale oamenilor, doctore. Nu vreau să mă amestec în afacerile lor”.

„Medicul își vârî subsioară cu o grimasă largă pălăria, își scoase batista și-și suflă nasul cu discrețiune.

— „Atunci cum să-i spun bătrânei că n'are ce să caute aici”.

Făcu câțiva pași ca să iasă, ceea ce numesc Francezii une fausse sortie (o ieșire falsă), și adăogă mai apoi:

— „Firește, măria Ta, de-ar fi vorba numai de tatăl...”

— „Nu numai din cauza tatălui. A mai scos ochiul și lui Ianco”.

„Medicul făcu o față serioasă, gravă, își ridică sprâncenele așa de tare în sus, încât pielea groasă a frunții lui căpătă adevărate umflături, apoi zise:

— „În ce privește ochiul lui Ianco — e bun și are să-i mai facă servicii bune stăpănu-său, îndată ce se va desumfla sugilația produsă în urma loviturii de pumn. M-aș fi mirat și eu să fi putut da o lovitură atât de sdravănă Mișca, după tratamentul de care a fost părtaș din partea haiducului. Haiducii, Măria Ta, l'au bătut crunt”.

— „A lui este vina; de ce n'a vrut să le urmeze de bună voie?”

— „Firește, firește, de ce nu a vrut?”

— „Poate pentru aceea fiindcă l'au dus de lângă iubita sa, care zăcea pe patul de moarte — s'a despărțit greu de tot dela... Fata, hm,

hm, era în stare binecuvântată, au bătut-o, așa se vorbește, a bătut-o crunt tatăl lui Mișca înainte de a fi pornit ea la drum. Și apoi — călătoria, care a ținut lung și fata, hm, hm, care a fost vecinic slabă, ca constituție... nu-i mirare, dacă a căzut, când a ajuns la ținta călătoriei, fără de puteri la pământ”.

„Bunica auzia fiecare cuvîntel din propozițiile astea hăcuite, deși voia să-și dea aparența că le dă atenție numai la suprafață.

— „Ciudată împărechiere de fatalități”, zise ea, „poate o pedeapsă a ceriului”.

— „Se prea poate, se prea poate”, zise dând din cap medicul, a cărui față exprima încă tot aceiași indiferență, dar — totuși — primea încet pe încetul o culoare purpurie. „Se prea poate, se prea poate, a cerului, și dacă a intervenit deja ceriul, poate că-i va lăsa în grija lui, măria ta, și celelalte... asta-i modesta mea părere!” adăogă el, scuzându-și concluziunile îndrăznețe — „și veți împlini preagrațiunile acestei cerșitoare”, zicând acestea arată nepăsător spre mama lui Mișca, „rugarea ei fierbinte”.

„Bătrîna, care sta în genunchi, a încercat să urmărească conversația, dar nu a luat parte la ea cu nici un cuvîntel. Dinții îi clăntăneau în gură, de frică, tot mai tare și se ghemuia tot mai mult în sine.

— „Dar ce vrea, la adică?” întrebă bunica mea.

— „Îndrăznește să se roage pentru o amănare de opt zile, Măria Ta, a pedepsei fiului ei, iar eu, Măria Ta sprijinesc și eu, îndrăznesc

*) franțuzism voit: = imbrățișează.

în stăpânirea Greciei această regiune, de unde își trag obârșia Luceferii neamului românesc: Șaguna, Mocionyi, Gojdu.

M. D.

Arestarea și probabila ucidere a fruntașilor români de la Corița, preotul Haralambie Balamace și Andrei Balamace.

— Telegrama corespondentului nostru. —

In ultimul moment primim pe calea Velonei, o știre de o gravitate extraordinară. Fruntașii români părintele Haralambie Balamace întemeietorul școlilor române din Albania dimpreună cu Andrei Balamace aprigul conducător și luptător naționalist din acea regiune, despre care se credea că sunt în siguranță, au fost arestați de comandantul armatei grecești învinuți ca autori morali ai asasinatului comis asupra mitropolitului Fotios, faptut de cătră o bandă albaneză acum 6 ani.

In momentul când vor apare aceste rânduri, de sigur că acești vrednici fi ai neamului românesc vor fi avut soarta sutelor de frați ai lor, cari au fost schingiuiți și măcelăriți cu cea mai mare sălbăticie.

In fața unor asemenea acte de demență criminală a statului elen, pentru a salva ce a mai rămas de salvat; o mișcare de protestare din par-

tea întregului neam se impune cât mai urgent. Un imens strigăt de protestare trebuie să se ridice de la un capăt la altul al pământului românesc, pentru a pune frâu nevrozei criminale a cetelor de bandiți, cari formează armatele regelui Georges.

Nici unui român nu-i este permis să rămâie impasibil când pentru credința românească cad jertfă cei mai distinși fii ai neamului.

Cor.

Consiliul miniștrilor afacerilor comune.

— Situația politică. —

Arad, 4 Ianuarie 1913.

In Viena s'a întrunit azi un consiliu al miniștrilor afacerilor comune, în care se desbat chestiuni de cea mai mare importanță și actualitate. E vorba de acoperirea cheltuielilor extraordinare reclamate de mobilizarea parțială din acest an și de distribuirea lor între cele două state ale monarhiei. Se afirmă cu cea mai mare probabilitate, că în jurul acestei chestiuni trebuie să aibă loc mari disensiuni între reprezentanții guvernului ungar și ai celui austriac și cu miniștri afacerilor comune, și anume, din cauza că reprezentanții Austriei au cerut, în vederea faptului că ridicarea contingentului militar s'a făcut în măsură cu mult mai mare la hotarele Ungariei decât la cele austriace, ca cheltuielile să nu fie distribuite în modul stabilit de cvotă. Tot în consiliul de azi se discută și Ches-

tiunea privitoare la tratatele comerciale cu statele balcanice și în legătură cu aceasta, se vor desbate și concesiunile pe cari monarhia e aplicată să le facă pretențiunilor Serbici.

Amănunte importante.

„Neue Freie Presse” dă următoarele amănunte asupra lucrărilor consiliului de miniștri de azi:

Deoarece din creditele votate nu de mult pentru trebuințele militare, s'a cheltuit până azi o sumă considerabilă, consiliul va fi chemat să se informeze, cât de mare e suma pe care o mai poate întrebuința ministerul de război și cum să fie distribuite între cele două state ale monarhiei sumele întrebuințate. Se știe încă de pe acum aproape cu siguranță că cheltuielile ce s'au făcut și ce se vor mai face în urma măsurilor extraordinare, vor întrece mult creditele extraordinare, votate în sesiunea trecută a delegațiilor. Motive politice de natură foarte serioasă silesc monarhia să menție pentru un timp nehotărît măsurile extraordinare, cel puțin până în ziua când conferința de pace de la Londra va ajunge de acord asupra soartei portului Durazzo, a hotarelor Albaniei și a raporturilor dintre Austro-Ungaria și Serbia.

Expozeul contelui Berchtold.

Din alt izvor din Viena mai aflăm următoarele cu privire la consiliul de miniștri de azi: In consiliu cel mai însemnat rol îl vor avea ministrul de externe contele Berchtold și ministrul comun de război Krobatin. In consiliu se vor desbate, adică, în primul rând chestiuni politice externe, și anume: chestiuni militare și financiare. Contele Berchtold va face cunoscut evenimentele petrecute dela ultimul consiliu încoace, tratativele urmate în conferința de la Londra a reprezentanților marilor puteri, chestiunea albaneză, negocierile inițiate din partea monarhiei cu Serbia și va vorbi probabil și despre chestiunea croată în legătură cu numirea dlui Unkelheuser în calitate de locțiitor al banului Croației. La chestiunile acestea va vorbi și ministrul de război Krobatin dar numai într-un atît, întru cât ele privesc ministerul de război.

Nu e adevărată știrea că în consiliu se va decide convocarea delegațiilor în sesiune extraordinară, fiindcă de aceasta nu e nici o trebuință. Factorii hotărîtori sînt, din contra, la aceea ca delegațiile să fie convocate în sesiune ordinară în jumătatea primă a anului 1913, în Viena.

Nouii dreadnought-i.

Se spune că în ordinea de zi a consiliului de azi e pus și programul amiralului Montecuccoli. Comandantul flotei militare a cerut, după cum se știe, ca vasele de război tip „Monarch” să fie înlocuite prin Dreadnought-i. Nu e sigur dacă consiliul va hotărî încă astăzi asupra acestei chestiuni, dar e un lucru hotărît că amiralul Montecuccoli cere ca chestiunea să fie pusă în ordinea de zi, solicitând în același timp părerea guvernului.

Prim-ministrul Lukács în Viena.

Ieri la orele 7 seara a sosit la Viena d. Lukács, însoțit de secretarul său, d. A. Latimovitz. Azi înainte de amiază d. Lukács a fost în audiență la M. Sa. prezentând cu această ocaziune spre prea înaltă aprobare, actul de numire al dlui Balogh în calitate de ministru de justiție. După audiență, ministrul nostru președinte a luat parte la consiliul de miniștri.

să sprijinesc și eu această rugare, căci în urma împlinirii acesteia s'ar îndeplini mai bine dreptatea, decât se îndeplinește astăzi”.

— „Pentru ce?”

— „Pentru că delicventul cu greu va putea să îndure ducerea în îndeplinire a întregii pedepse, în starea, în care se află în ziua de astăzi”.

Bunica făcu un gest de neplăcere și începu să scoboare încet treptele portalului. Fritz sări să-i ajute, ea însă-i făcu semn cu mâna: „Du-te la oficiul tău”, apoi dete poruncă:

— „Mișca este agrățiat!”

— „Ah!” izbucni din pieptul servitorului credincios, țipetul plin de admirație, apoi alergă, în timp ce medicul scoase încet ceasornicul din buzunar și mormăi pentru sine: „Hm, hm, va mai fi timp, execuția se va fi început tocmai”.

„Cuvântul „agrațiat” l'a înțeles și bătrina; de pe buzele ei se auzi un scâncit de emoție, de admirație, ea căzu la pământ și-și alipi, când se apropie mai mult stăpână-sa de ea, fața de pământ, ca și când ar fi încercat să se facă una cu pământul în fața unui suflet atât de mare și de nobil.

„Privirea bunicii mele alunecă cu o oareșicare sfiiciune peste acest chip al umilinței personificate:

— „Ridică-te”, zise ea și — se cutremură și ascultă... și toți cei de față ascultară cutremurându-se, unii nemișcați de emoție, alții cu risul idiot al spaimii pe buze. Aerul aduse din direcția oficiului un țipet grozav, sfâșietor. Țipetul părea că a înviat un ecou în pieptul femeii bătrine, fiindcă aceasta își ridică, scâncindu-se, capul și murmură o rugăciune...

— „Ce-i?” întrebă după câteva minute bunica mea pe Fritz, care alerga într'un suflet, lipsit de răsufare: „Ai dus agrățierea?”

— „Am dus”, răspunse Fritz și nu fu în stare să suridă dulceag, ca de altădată, ci rînji dureros: „Sărută mâna, a murit!”

— „Grozav!” strigă contesa, „și asta zici dta că este o poveste pacinică?”

— „Iartă-mi tactica de război, altfel nu mi-ai fi dat ascultare”, răspunse contele. „Dar poate că mă pricepi acuma pentru ce nu dau afară din slujbă pe urmașul blând al lui Mișca, deși îmi reprezintă — la adică — interesele cam slăbuț.

Briliante, diamante, platină, bijuterii de aur, argint, argintării, ciasuri de perete cu pendulă cu sunet de clopot, în orice culoare și execuție, despărțământ special, articlii renumiți de argint de china, asortiment foarte bogat prețuri foarte ieftine.

Igaz Sándor
ARAD, bulev. Andrássy,
Palatul minorităților. Telefon nr. 321.
(I 693)

Criza din partidul muncii și atitudinea ministrului Zichy.

Un ziar de dimineață scria în numărul-și azi că ministrul de culte și instrucțiune publică s'ar ocupa cu gândul să-și dea a doua oră demisiunea din cabinetul lui Lukács. Și în rândul trecut, contele Zichy, care-și manifestase nemulțumirea cu procedurile președintelui camerei, numai cu greu a putut fi reținut de colegii săi în cabinet. De data asta însă s'a s'ovnit că demisiunea îi va fi revocabilă. Din loc competent se desminte categoric știrea despre demisiunea dlui Zichy, afirmându-se că ministrul de culte aprobă în toate proiectul reformei electorale înaintat de Lukács camerei ungare.

In chestiune personală.

Cine este autorul broșurii comentate de noi „Macedonia a macedonenilor?”

În recensia asupra broșurii franceze „Macedonia a Macedonenilor”, publicată în nrul 273 al *Românului* am spus că autorul broșurii este d. *Constantin Noe* mult apreciatul nostru fost redactor intern la ziar. Informația noastră nu era exactă, — nu d. C. Noe este autorul broșurii din chestiune. Noi am fost informați, însă, prealabil că și d-sa prepară o broșură tratând aceleași subiecte și având aceeași însărcinare, — de aici scuza-bila noastră rătăcire.

Azi primim dela „Societatea de cultură Macedo-Română” din București, precum și dela d. Noe, din Triest următoarele lămuriri în chestiune:

București, 20 Decembrie v. 1912.

Domnule Director,

Din ordinul dlui președinte al societății noastre am onoarea a vă scrie următoarele:

Am cetit cu multă atenție în valorosul și mult prețuitul ziar al dvoastră „Românul” nr. 273 din 12/25 Decembrie a. c. între altele și articolul de multă valoare „Macedonia a Macedonenilor”.

Vă mulțumim din adâncul inimii pentru justele păreri și pline de adevăr ce exprimați în acel articol, care a fost scris cu acel sentiment patriotic, ce vă caracterizează și vă călăuzește în lupta ce duceți prin presă pentru apărarea drepturilor etnice ale tuturor Românilor subjugăți de pretutindeni și care este un rezumat al Memoriului francez, ce am avut deosebita onoare a vi-l trimite.

Intru cât privește redactarea acestui Memoriu, iată cum stau lucrurile:

Ce e drept d. Const. Noe, fost redactor al dvoastră, a fost însărcinat a compune un Memoriu pe românește, însă cum d. C. Noe a întârziat a pune la dispoziție acel Memoriu celor în drept, s'a simțit nevoie absolută a se redacta mai din vreme și în grabă Memoriul în limba franceză, ce am avut distinsa onoare a vi-l trimite.

Cu deosebită stimă

N. Bula,
secretarul societății.

Stimate Domnule Director,

Fiind pe drum am cetit abia acum „Românul” din 12/25 Decembrie cu frumoasa dare de seamă asupra broșurii „La Macédoine aux Macedoniens” a societății macedo-române din București, recenzie în care prietini mei dela redacție, dintr'un sentiment de amabilitate foarte explicabil pentru un fost camarad al lor, bazați pe o știre greșită, îmi atribue mie un merit pe care nu l'am avut.

În acea dare de seamă se spune că memoriul apărut în broșură, a fost compus de mine dar că în modestia mea nu l'am iscălit.

Lămurirea noastră nu este exactă. Lucrarea în chestiune nu este scrisă de mine. Dacă un om cu adevărat modest se poate simți jenat chiar atunci când se relevează lucrări proprii ale lui, este ușor de închipuit în ce perplexitate este pus, când i se atribue lucrări la care nu a contribuit nici cu un singur cuvânt.

În asemenea caz restabilirea urgentă a adevărului este o datorie de onoare pentru ori și cine. Mă grăbesc și eu a o face prin aceste rânduri căroră vă rog să le dați ospitalitate. Aceasta mai mult pentru liniștirea propriei mele conștiințe căci cred că cetitorii, care au luat cunoștință de cuprinsul broșurii, au făcut rectificarea dela sine fiind evident că o prestație de valoare aceeași eșită din colaborarea unor băriați atât de distinși cum sunt dnii Dr. A. Leonte, C. F. Robescu, I. Valaori, G. Murnu. Dr. V. Dadhiu nu putea eși din condeiul modest al fostului dvoastră redactor.

Dacă totuși mi-a putut fi atribuită mie aceasta s'a datorit unei informații greșite. Adevărul este că am făcut și eu o broșură asupra chestiunii românilor Macedoneni, pentru lămurirea opiniei publice din străinătate.

Această broșură, cuprinzând date asupra trecutului, a drepturilor istorice, a numărului, a importanței ca element de cultură și de civilizație a românilor macedoneni și fiind însoțită de date statistice asupra populațiilor din Macedonia cum și de o chartă etnografică a căror alcătuire a reclamat câteva zile mai mult, a fost prezentată, în lipsa mea din București cu 2—3 zile, după ce lucrarea recensionată în „Românul”, fusese pusă la tipar. Din aceasta cauză soc. macedo-română a renunțat la publicarea ei, găsindu-o tardivă. Aceasta lucrare va apare totuși peste câteva zile, când rog pe colegii mei să fie atât de buni ca să o prezinte și pe dânsa cetitorilor „Românului.”

Mulțămindu-vă de mai nainte profit și de această ocazie, spre a vă asigura, dle director, de sentimentele de dragoste și devotament ce vă păstrez.

Constantin Noe,
fost redactor al ziarului
„Românul”.

Triest, 2 Ianuarie n. 1913.

Situația internațională.

Conferința de pace a dat fiasco. — Atitudinea României.

Arad, 4 Ianuarie.

Unele ziare străine susțin că România, profitând de consecințele războiului, și-a schimbat brusc atitudinea, căutând să complice situația prin formularea unor pretenții teritoriale. Pentru a scoate în evidență lipsa de bună credință a acestor ziare, vom fi nevoiți să facem un mic istoric al ultimelor evenimente spre a vedea ori cine când și în ce împrejurări și-a schimbat România atitudinea.

La începutul lunii Septembrie alianța balcanică era definitiv înghițebată, în ce privește convențiile militare. Diplomația europeană ignora acest fapt, de o mare importanță. Poincaré, într'un recent discurs a declarat că la începutul lui Septembrie, ba chiar la sfârșitul lunii August, guvernul francez a fost informat de încheierea unei alianțe bulgaro-sârbe. Cert însă e că de alianța balcanică nu se știa nimic. Când s'a produs, ea a căzut ca o bombă în lumea diplomatică. Se vorbea prin unele capitale europene de sacrificarea unor diplomați, dar nu a fost înlăturat nimeni, pentru că aceeași lipsă de cunoștințe apăsa în mod egal pe toți.

S'a trecut repede peste acest incident caracteristic, care va pune totuși într'o nefavorabilă lumină diplomația modernă.

Apoi, cum s'a declarat războiul, suveranii și guvernele statelor creștine confederate, au făcut declarațiuni categorice și proclamațiuni solemne, prin cari era asigurată Europa că confederația nu face un războiu pentru cuceriri teritoriale, ci pornește lupta în numele civilizației, pentru eliberarea creștinătății din imperiul otoman și spre a-i asigura un regim civilizat, prin introducerea unor largi reforme în vilaetele din Macedonia. În același timp, Sassonow, contele Berchtold și Poincaré au făcut declarațiuni că oricare va fi rezultatul războiului, statul quo balcanic va fi menținut.

Grație acestor asigurări, România a stat în expectativă, păstrând cea mai strictă neutralitate.

Evenimentele însă s'au precipitat. Succesele confederației balcanice au ridicat la cel mai mare exponent pretențiile ei. Modestele reforme și respectabilul statu-quo au fost date uitării. Azi confederația pretinde întreg imperiul otoman din Europa, afară de o mică fâșie de pământ din jurul Constantinopolului. Aceiași miniștri de externe cari cu câteva săptămâni înainte spuneau că oricare va fi rezultatul războiului, statul-quo va fi respectat, au revenit asupra acestor declarațiuni, afirmând că acum nu se mai poate invoca respectarea statului-quo, că statele balcanice victorioase trebuie să obțină fructul victoriilor lor. Acest *volte face*, a uimit opinia publică pentru 24 ore, dar apoi aceeași opinie a înțeles că așa trebuie să fie.

The Maschine Gas Ltd.

Oea mai confortă și mai frumoasă luminație pentru vile, stabillmente, farmacii, hoteluri ospătării, etc. 1 oră de 1000 flacăre de lumină 8—10 fileri.

Agentzi principale în Ungaria și Austria:

BENE și WEIN

ingineri mecanici diplomați. Birou tehnic în BUDAPESTA, IV., Harisbazar 2. sz. Plănuesc și execută totfelul de aranjamente și instalări de lăminat. (E 368—

A venit după aceea conferința de pace de la Londra și conferința ambasadorilor. Cum însă una era legată de cealaltă, cum succesul tratativelor uneia, dicta avansarea și accelerarea lucrărilor celeilalte conferințe, ambele conferințe au ținut multe ședințe, dar rezultatul lor a fost nul. Aliații au cerut maximum; Turcii au oferit minimum. Acum Turcia a cerut intervenția puterilor spre a stabili un arbitraj, pentru rezolvarea chestiei Macedoniei, Albaniei și a insulelor din Arhipelag. Trebuie să recunoaștem că această soluție e mai rațională, căci și statul Albaniei, Macedoniei ca și a insulelor interesează direct pe puteri. Și tocmai acum ziarele străine, sunt foarte îngrijite de atitudinea României, susținând că această atitudine misterioasă, ascunde mari pericole, prin noua complicație ce a pus România, în rezolvarea încurcatei probleme orientale.

Atitudinea României nu e deloc misterioasă. Dar, odată ce statele balcanice nu s'au ținut de angajamentele ce luase la începerea ostilităților, de a nu pretinde cuceriri teritoriale; odată ce puterile nu și-au putut nici ele păstra obligațiunea de a respecta statul-quo balcanic, nici România nu putea să-și mențină atitudinea sa de expectativă, fără a-și compromite situația ce are de prima putere în Orientul european. Cererea României nu ținde la cucerire teritorială, ci la o întărire a granițelor sale dinspre Bulgaria și această cerere a României va trebui să se realizeze, ori cari ar fi mijloacele prin cari o va obține. Nu trebuie să uităm că în mesajul de deschidere a corpurilor legiuitoare M. Sa regele Carol a spus că „România este un factor de pace, dar nu voim pacea cu orice preț”, adică chiar cu prețul sacrificării intereselor vitale ale României.

Incordarea relațiilor româno-bulgare.

Declarațiile d-lui Take Ionescu.

Paris, 4 Ianuarie.

Ministrul de interne al României, d. Take Ionescu a făcut corespondentului ziarului *Matin* următoarele declarații:

— Afirmația cumcă România ar vrea un bacșiș dela Bulgaria, e neîntemeiată. Noi pretindem rectificări de graniță exacte, atât din punct de vedere strategic, cât și geografic, după ce războiul balcanic ne-a cauzat pierderi eventuale. În Macedonia există peste 400.000 de români, cari până în prezent și-au putut păstra naționalitatea, dar în viitor, incorporați la bulgari, greci și sârbi, sunt amenințați să se contopească cu aceste popoare. Avem însă și pretenții de ordin politic, legitime. Noi putem să zădărnici războiul, — numai grație neutralității noastre, statele balcanice au putut să cucerească teritorii turcești.

La întrebarea dacă în cazul unei refuzări a României, putea-s'ar închipui o soluție fără război, eminentul bărbat de stat român a răspuns:

— Un eventual război româno-bulgar ar avea ca urmare un fatal conflict european. Să nu vorbim însă despre eventualități atât de puțin probabile și primejdioase. Să sperăm că Bulgaria, care întocmai ca noi, voințe să menție bune relații, va cumpăni cu mai multă bunăvoință dorințele noastre.

De altfel — după cum se anunță din Londra — tratativele dlui Take Ionescu cu d. Danev n'au rămas fără rezultate. Bulgaria, la indemnul Rusiei, e înclinată să dea com-

penzații teritoriale între Silistra și Marea-Neagră.

Londra, 4 Ianuarie.

„Sabia e scoasă numai de jumătate.”

Eri a avut loc o convorbire de o oră între d. Take Ionescu și Danev, — dar fără rezultat. Tratativele se vor continua mâne și poimâne. Ministrul de interne român a declarat următoarele:

— Sabia e scoasă numai de jumătate și câtă vreme nu va fi scoasă întregă, nu se poate afirma că războiul între Bulgaria și România ar fi inevitabil.

Rolul României într'un conflict ruso-austro-ungar.

București. — Un ziar rus „Birjeva Viedomosti” publică un pretins interview cu d. Tache Ionescu, ministru de interne român, relativ la politica externă și a eventualei intrări a României în sfera de influință a triplei înțelegeri. Cuprinsul interviewului nu corespunde cu vederile dlui Tache Ionescu.

Iată cuprinsul acestui pretins interview, extras în ziarul „Dimineața”:

„Cât am stat în România — spune ziaristul — am căutat să mă conving de starea spiritelor cum și de modul cum Românii înțeleg politica actuală și pe cea din viitor. Cercurile politice din România sunt ferm convinse, că Austria dorește un conflict cu Rusia. După spusele unui înalt personaj din statul major român, se știe cu siguranță că dorința Austriei de a ataca Rusia, a ajuns la paroxism. Austria a terminat mobilizarea armatei sale și acum se ocupă numai cu repartizarea trupelor ei în punctele strategice. Totul este gata. Austria va da un ultimatum uimitor Serbiei, comptând pe amestecul Rusiei, ca astfel să izbucnească războiul între aceste două state.

„Acest plan mi-a fost confirmat și de d. Take Ionescu, ministrul de interne al României și cunoscut om politic”.

Ministrul a mai adăugat:

— Eu cunosc dorința de pace a guvernului rusesc, dar nu înțeleg rostul acestei dorințe acum, când este atât de clar, contra cui sunt îndreptate înarmările și pregătirile Austriei. Pot să vă mai afirm, că Rusia nu trebuie să se îndoiască câtuși de puțin că o mare primejdie o așteaptă din partea Austriei. Politica viitoare a Rusiei ne va îngreuna mult pe noi, cari până acum n'am făcut decât să lucrăm la apropierea României de tripla alianță. Nevoia de a ne apropia de tripla înțelegere, însă, prinde la noi din ce în ce mai adânci rădăcini.

„Chestiunea stă astfel: în momentul de față Rusia va găsi mari piedeci spre a putea determina România să intre în tripla înțelegere; dar dacă Rusia va discuta chestiunea serios, nu numai că nu va găsi în noi un dușman, ci după situația din prezent, prieteni și ajutoare”.

Bulgaria și atitudinea României.

Viena. — Ziarul „Neue Freie Presse” publică un interview al corespondentului din Londra cu un diplomat bulgar, care spune următoarele:

„Turcia așteaptă zadarnic ajutorul României. Este adevărat că dacă România va trage sabia în ajutorul Turciei ori prin amenințări va face pretenții exagerate, Bulgaria s'ar vedea într'o situație foarte neplăcută. Dar nu credem că România să apere Turcia, căci altfel o făcea d'acum două luni. Apoi sperăm că diplomația română nu va părăsi, de dragul unui folos imediat, relațiile bune viitoare. Bulgaria a avut în trecut conflicte cu toți actualii aliați, numai cu România n'a avut nici odată, și nici un adevărat bărbat de stat nu va crea un conflict între cele două țări”.

Înțelegere bulgaro-sârbă contra României?

Belgrad. — Din sursă sigură aflu că întrevăderea între primii miniștri Pasici și Cheșoff a fost cerută de însuși primul ministru bulgar.

Cheșoff a rugat pe primul ministru sârb să se întâlnească de urgență cu el la Niș deoarece, față de cererile ridicate de România, o înțelegere cu Serbia este absolut necesară Bulgariei.

Cei doi primi miniștri vor discuta atitudinea pe care cele două state trebuie s'o ia față de România.

Ultimatul delegațiilor statelor allate.

Londra. — Agenția Reuter află, că în conferința de pace de ieri delegații aliaților balcanici au prezentat un ultimatum, conținând trei puncte, referitoare la insula Creta, la insulele din marea Egeică și la orașul Adrianopol. Delegații statelor aliante au declarat, că dacă până luni la orele 4 d. a. nu vor primi declarații acceptabile în privința acestor puncte, vor întrerupe tratativele.

— Pentru ce nu mâne? — întrebare delegații turci.

— Fie, dar, — răspunseră delegații statelor balcanice.

Austro-Ungaria și Rusia.

Viena. — Știrea publicată de „Le Figaro” și după care atât Rusia cât și Austro-Ungaria vor renunța la măsurile militare este desmintită în cercurile oficiale. Tot așa este desmintită și știrea asupra intervenției Germaniei.

Tratative în chestia orașului Scutari.

Paris. — Între ministerele de externe din Viena și Roma are loc un viu schimb de telegramme privitoare la viitoarea apartinere a orașului Scutari. Punctul de vedere al guvernului italian este că Scutari să fie deslipit din viitorul principat albanez, deoarece soarta acestui oraș va hotărî soarta dinastiei muntenegrene. Se spune că însuși regele Italiei va interveni în scopul împlinirii acestei dorințe a regelui Muntenegrului.

Soarta peninsulei Athos.

Berlin. — „Vossische Zeitung” anunță din Petersburg: Se afirmă că la Salonica va avea loc în curând o conferință pentru aranjarea chestiunilor economice și a stării de drept a peninsulei Athos, la care va lua parte și România, împreună cu Rusia. Rusia va propune ca peninsula Athos să devină independentă și neutră și statele ortodoxe să întrețină jandarmeria pentru păstrarea ordinii. Mănăstirile de aici să fie puse sub jurisdicțiunea patriarhului din Constantinopol.

Căderea ministrului Suchomlinov.

Berlin. — Lui „Lokalanzeiger” i se anunță din Petersburg, că ministrul de război Suchomlinov, care actualmente petrece la Nizza, în curând își va da demisia.

Cum vor relua lupta aliații.

Sofia. — Credința că armistițiul va fi întrerupt cucerește tot mai mult teren. În acest caz comandamentul armatei bulgare nu va relua lupta la Ceatalgea căci deși — conform armistițiului — șanțurile n'au fost întărite nici nu s'au adus noi trupe, armata din Anatolia însă e foarte aproape de Ceatalgea și poate ajunge în orice clipă pe câmpul de război.

Armata bulgară însă n'a stat de geaba în răstimpul armistițiului, ci din contingentele de rezervă mai tinere a chemat nouă sub steaguri, iar acestea sunt complect instruite și gata să intre în foc. Luptele de până aci la Ceatalgea au costat enorme jertfe de sânge și de aceea comanda supremă a hotărât ca în cazul reînbucnirii războiului să-și concentreze armata la Galipoli și ocrotită de flota grecească să dea atacul prin partea de miazăzi. S'a hotărât în aceeași vreme ca două corpuri de armată sârbească să vină la Galipoli în ajutorul lor.

INFORMAȚIUNI

Arad, 4 Ianuarie 1913.

Aviz. Spre încunjurarea oricăror neînțelegeri și supărări avizăm din nou onoratul public ce یتor, că începând cu 1 Ianuarie v. 1913 „Românul” se va expedia numai acelor abonați, cari până la acel termen vor trimite costul abonamentului anticipativ cel puțin pe 1 lună (2 cor. 40 fil.) Dela această regulă nu se va face absolut nici o abatere.

Dela conzistorul arădan. Se aduce la cunoștința publicului, că la oficiul casei consistoriale din Arad, pentru partide, orele oficioase se țin zilnic dela 8—12. După amezai nu se fac nici primiri de bani, nici solviri.

In memoria episcopului Samuil Vulcan. La gimnaziul din Beiuș s'a comemorat în ziua de 25 Decembrie n. amintirea fundatorului școlilor de acolo, episcopul Samuil Vulcan. Cu această ocaziune d. prof. Const. Pavel a ținut un entuziast discurs lămurind spiritul vremilor trecute de obidă ale neamului nostru, când câțiva bărbați de inimă au săvârșit fapte mari ce trebuiesc reamintite servind de pilde și izvor de întărire sufletească în lupta idealurilor. Reținem aici câteva din ideile acestui discurs.

Doi sentimente datorim față de fundatorul acestor școli: recunoștință și pietate. Inițierea unei școli de felul acestora în acele vremi înseamnă o afirmare morală a trăinicieii lor, și o dovadă de necesitatea împlinirii aspirațiilor pe cari le nutrește un neam. Perspective nouă se deschid în jurul unui gând împlinit, iar drumurile spre o civilizație și cultură a noastră încep dela așezămintele de acest fel, de cari avem abia de pe la începutul sec. XIX., după ce Clain, Maior, Petru Aron, la noi Samuil Vulcan sâmnăseră mult gând în secolul precedent, și căutară să le intruchipeze după putință. Se poate observa firul dezvoltării noastre urmărind activitatea acelor mari fruntași dela cari ne-a venit binele, cari singuri au făcut istoria poporului nostru și se potrivește foarte bine zisa lui Carlyle că „istoria unui popor este biografia oamenilor mari ce i-a avut.”

Avem datora de a fi conștienți față de ce s'a zidit în trecut, căci numai așa vom putea să ne lărgim nouă cărări de progres, având de pietre unghiulare așezările vechi. Iar cei ce vin după noi numai așa vor prinde puteri de a ne duce mai departe opera, ce avem moștenită, dacă am pregătit și noi terenul.

O piatră unghiulară a pus Samuil Vulcan; se cuvinea această comemorare de recunoștință și pietate.

O expoziție de pictură în Arad. În școala comercială din Arad, vis-a-vis de casa orașului, s'a deschis expoziția de pictură a artistului din Bucursei Franț Dobay. Sunt expuse vre-o 50 diferite tablouri și se vând cu preturi foarte moderate. Intrarea liberă dela orele 9—12 a. m. și dela 2—4 d. a.

Noul mărci postale în Rusia. Un ziar din Budapesta primește următoarea știre: Pentru prima dată se vor pune în Rusia în 1 Ianuarie 1913 v. în circulație noui mărci postale cu portretul țarului și a înaintașilor lui. Mărcile acestea vor prezenta pe țarii Rusiei, de a căror nume sunt legate perioadele memorabile ale istoriei Rusiei: primul țar din dinastia Romanov, apoi Petru cel mare, Catharina cea mare, Alexandru I, Alexandru II, Alexandru III și Nicolae II. Mărcile vor fi adevărate opere de artă conlucrând le executarea lor cei mai distinși bărbați ai artei din Rusia.

Spioni ruși în pasul Oltuz. Din Kézdivásárhely se anunță: În comuna Poaina-sărăta dela pasul Oltuzului au fost arestați doi șpioni ruși. Cei doi străini angajaseră sala școlii pentru aranjarea unei reprezentații teatrale. Mai târziu însă au abzis de această sală, pârându-li-se prea mare, și au voit să-și caute o sală mai mică. În urma purtării lor suspecte au fost arestați, cu care ocazie s'au găsit la ei mai multe descrieri și fotografii ale pasului Oltuz.

Un omor înfricoșat. Ni se scrie cu data de ieri din Alba-Iulia: Azi noapte făptuitori necunoscuți au ucis pe proprietarul de aici *Publiu Rozor* și pe soția lui n. *Roșca*, a căror locuință se afla în piață, aproape de casa orașului (primărie), unde se afla poliția. Numai dimineata s'a aflat faptul, când s'a constatat că au fost împușcați ambii de mână străină în culcușul lor. Bărbatului i-au făcut sfârșitul prin un glonț de revolver, pe când el dormea, așa că nici că s'a mai mișcat. Femeia a fost împușcată în falca obrazului, tot în culcuș, însă se vede că nu mortal, ci desmeticindu-se a ieșit în curte și aici de nou a fost atăcată și tăindu-i-se cu un briceag grumazii a fost ucisă și apoi aruncată în odaie pe podele, în care stare s'a aflat dimineata.

Deoarece mulți bani ce se aflau în casa Werthaimiană, nu au fost furăți și aflându-se odăile încuiate, presupusul cade asupra fiului acestor părinți nefericiți, pe care l'au aflat în stare de beție hoinărind pe piața orașului, — și a fost deținut. Cercetarea urmează și va fi chemată a descoperi grozăvenia acestui omor.

Mitraliera. Mulți cred, văzând armatele înzestrate cu un nou soi de armă, că mitraliera este o invenție a secolului nostru. Se înșală toți acei ce cred astfel, căci această armă a fost de mult descoperită, efectul ei era cunoscut încă înainte de nașterea lui Isus Christos. Despre arma numită mitralieră, adecă aceea care trage un mare număr de cartușe în timpul cel mai scurt posibil, învățatul Rüstov ne spune, că în anul 200 a. Chr., un armurier din Egipt inițiasă o asemenea mașină care arunca un mare număr de săgeți.

Mașina aceasta purta numele inventatorului său Ktesilion. Mai târziu un alt armurier militar, transformă această mașină, și în loc de săgeți, arunca gloanțe. Această mitralieră se compunea dintr'o țeavă al cărui calibru era mic, țeava era așezată pe un tren, și toată mașina era trasă de un cal sau de mai mulți oameni. Mitraliera aceasta purta numele de Ribaudeaux, și avea mare importanță până la Carol VIII, când deodată dispăre ne mai știindu-se dacă a existat vr'odată.

În secolul XVII mitralierele reapar ca o nouă invenție, sub numele de orgă. La finele secolului XVII ea dispăre din nou, și toate eforturile vestitilor ingineri mehanici militari, de a i se da întrebuintare, rămân zadarnice, urmând a fi cu totul uitate. Dacă ar întreba cineva care a fost cauza căderii mitralierelor, putem deduce destul de ușor, că odată ce s'a adaptat la tunuri, țevi ghintuite, șrapnelul era tras cu siguranță la distanța dorită, pe când gloanțele mitralierei erau împrăștiate pe câmp, fără nici un rost, fără a avea distanța hotărâtă și eficacitatea dorită la o depărtare de nici 500 m.

Artileria în acele timpuri atingea distanța la 2000 m.

În anul 1861—65 mitraliera apare în America. Mitraliera numită Gatling, avu de rivală pe mitraliera Riqua. Mitraliera Riqua era superioară mitralierii Gatling, căci avea 25 de țevi cari se strungeau sau depărtau, dând focuri destul de avantajoase federațiilor americani, în lupta dela Richmond. În războiul din 1870 francezii au avut mitraliera colonelului Refgi, iar germanii mitraliera din care-și are originea cea de azi.

Rușii în războiul din 1877 au avut perfecționată mitraliera Gatling.

Dela 1833 încoace, mitralierele au luat di-

ferite transformări: mai cu seamă mitraliera construită de Hotchis care avea cinci țevi rotative și de un calibru 37—53 mm., fu considerată ca cea mai bună. Această mitralieră luă numele de tun revolver, mașină care fu adoptată și la vasele noastre de război. Ceva mai târziu, tot în 1883, un american numit Maxim transformă cu totul mitraliera, dându-i tot ceea ce alții nu i-au putut da, și punându-o în cea mai înaltă treaptă a armelor portative. I s'a dat mișcarea în mod automat a mecanismului de închidere încercare, de percuție și se pot trage cu ea peste 600 lovituri pe minut.

Iar jucăriile. Jules Claretie se plânge contra modei introduse la jucării. Ea le-a fost fatală. Vitrinele nu mai au poezia de odinioară. Uitați-vă la magazinele de jucării: veți vedea mulți soldați, multe tunuri, multe puști, infanterie, cavalerie, artilerie, sanitari... Epoca războiului trebuia să aibă influență și aci; copiii se joacă și ei de-a oamenii mari, și să recunoaștem că dacă noi nu ne putem stăpâni instinctele lovirilor reciproce, de ce am cere-o micilor ființe cari gustă triumful mai mult decât noi?

Asta însă n'ar însemna nimic; armata — fie și din plumb — exaltă sentimentele generoase, dă educațiunei directiva cea bună.

Dar moda a mers mai departe. Din America s'a adus un nou tip de păpușe. Eram deprinși cu păpușica blândă, cu obraji albi, cu ochii albaștri, mărginiți de sripncene blonde și regulate ca niște raze de soare, cu buzele carnoase, cu nasul simetric.... Tipul american, reprodus de fabricile europene în diferite variante, este o păpușă urită, cu nasul prea lung, sau prea scurt, cu urechile ciuntite sau bleși, cu ochii în fundul capului sau holbați, cu picioarele și mâinile diforme, cu zâmbet mefistofelic, cu chelia până la ceafă.

Când dedei unui copil o păpușe, el zicea înainte:

— Oh, ce frumoasă e!

Azi va exclama:

— Dar ce ridiculă e!

Cultivam odinioară frumosul chiar în jucării. Timpul nostru l'a exclus și de-acolo...

Cine a inventat pianul. N'o știți. Aveți mereu înaintea d-voastră acest instrument de desfătare sufletească și vă e așa de familiar și așa de firesc că nu v'ați putut gândi niciodată că și el are un inventator. Pușini o știau și în Franța și slava, ce se cuvinea unui așa de mare născocitor, rămânea ascunsă în nepăsarea, puțin vinovată de altfel, a oamenilor. Ce vreți? gloria nu are o cumpănă prea precisă și nu sunt decât câțiva privilegiați cari cad sub ocrotirea dreptății așa de capricioase. Pianul, această „divină unealtă de încântare” pe care l-a slăvit și l-au apărât versurile lui Rollivat în fața „multimei de rând care nu-l poate înțelege”, — are un inventator și el deabia acum a fost pus în lumina istoriei.

E un oarecare *Marius* care a trăit acum vre-o două sute de ani și care nu s'a putut bucura de gloria invenției lui nici înainte de moarte. Augustin Thierry care îl scoate din întunerecul vremii pentru a-l înfățișa, așa cum se cuvinea, recunoștinței întregii dezvoltări a artei, face un lucru de mare ispravă. Nu ne spune prea mult acest mare nedreptățit, dar faptul că cel puțin îi știm numele e pentru noi o ușurare sufletească prin repararea unei ingrătitudinii istorice, de care tocmai acum ne dăm seama.

Va să zică, știm de acum înainte că pianul a fost inventat... și că *Marius* e născocitorul lui.

Și e destul și atât.

De altfel, nerecunoștința aceasta involuntară a oamenilor e mult mai generală decât ne închipuim. Lumea nu cinstește cu amintirea numelor celor ce au ajutat progresul și sufletul nostru prin inspirația sau munca lor, decât a-

(E 528 10)

Telegramă dela Gambrinus! BUDAP STA, bulev. Erzsébet nr. 72
CEL MAI MARE ȘI MAI FRUMOS RESTAURANT din Ungaria.
 În fiecare zi de sărbătoare și Duminică dimineața prânzișor și muzică militară.

Zilnic după amezai oțină și concert de orhestră.
 Seara concert simfonic dat de orhestra militară.
 Bere „Részvény”.

Prețuri moderate!
 Proprietar:
Oláh Gyárfás Mihály

tunci când isprăvile acestora sunt destul de strălucitoare, destul de rare și de puțin accesibile familiarizării, ca să ne poată atrage mereu atenția către lucrurile mărunte, cari s'au contopit cu viața noastră zilnică și pe a căror necesitate s'a grefat anumite obișnuinți comune, trec neabăgate în seamă și născocitorii lor nu sunt prețuiți.

Lumea e nedreaptă.

Ne rușinăm mai de grabă să spunem că nu cunoaștem sistemul metafizic al lui Kant, decât să ignorăm pe inventatorul cleștelor, al linotipului, al cutărei alte mașini uzuale.

Inventatorul pianului care a însemnat cu opera lui o etapă nouă în dezvoltarea desinteresată a sufletului și — așa putea-o spune — a ajutat îmbunarea sufletului omenesc prin putința popularizării artei, — a fost unul care a suferit mai mult și mai nedrept de această firească ingrătitudine a noastră.

Judecătorii pieselor de teatru. Sunt naivi cari își închipue că adevărații judecători ai teatrului sunt criticii dramatici. Ferească Dumnezeu: câte piese laudate de ei n'au făcut decât două reprezentații, pe când altele pe care le biciuiau, luau avânt și făceau serii. Altul e barometrul...

Iată o anecdotă în această privință:

Dumas fiul asista la premiera piesei unui bun prietin.

— Ce crezi despre opera mea? îl întreabă autorul pe la mijlocul actului al doilea. Mi se pare că criticilor le place.

— Poate. Dar uite colo...

Și celebrul dramaturg îi arată un spectator care dormea și sforăia în fotoliul său.

Autorul înghiți hapul. Dar la o premieră a unei piese Dumas-fiul, se duse și el s'o vază și luă loc în loja acestuia.

— Găsești că ai succes? zise el la rândul lui, lui Dumas-fiul tot în timpul actului al doilea.

— Firește că da.

— Ași! Ia privește în banca a doua.

În adevăr, unu dormea dus.

Iar Dumas-fiul are prezența de spirit și-i răspunde:

— Să-ți spui ceva. Asta e tot ăla dela piesa d-tale. Așa de teribili a adormit atunci încât nu s'a mai sculat.

Și l'a făcut paf.

Cine-i vinovatul. Un bogătaş din Filadelfia angajează un taxamtru cu 175 lei pe zi ca să-l plimbe prin Pirinei. Se întâmplă însă că la o curbă care cobora volarul nu mai funcționează sub mână șoferului, automobilul se răstoarnă și milionarul se alege cu ambele picioare sdrobite.

Acesta face proces societății de automobile cerând 20.000 lei despăgubiri și tribunalul o condamnă la 70.000.

Curtea de apel însă a reformat sentința și condamnând nu pe societatea ci pe fabricantul automobilului, a stabilit că în accidente de din cauza defectuoșității mașinei, responsabili sunt cei cari au făcut-o. nu cei cari o posed.

x **Cafea prăjită**, tea rom, să cumpărați numai dela *Preszter*, Budapesta, str. Kecskeméti, Nr. 8. 628.

x Domnul **Dr. Palóc**, medic specialist în Budapesta s'a întors din călătoria sa în străinătate și și-a început iarăș ordinațiunile (IV. Muzeum Ring 13).

x **Să cumpărăm pe seama damelor pentru Crăciun** cele mai fine mănuși Grenoble, ciorapi de mătasă, șaluri pentru serate, parfumuri franceze, băsmăluțe de batist fin ori de mătasă, articli sportivi pentru iarnă, mantale pentru călătorie, dela *Brachled F.* furnisor de curte, Budapesta, în colțul străzilor Dorotya și Gizella. E. 678.

x **Crăciunul.** De ziua bucuriei fiecare voiește să surprindă pe ai săi cu cadouri potrivite. În situația critică actuală această chestie e mult mai actuală ca altădată; fiecare se gândește ce și de unde să cumpere? Cadourile cele mai practice s'au dovedit a fi ghetetele și mai ales ghetetele **Turul**, cari actualmente în urma ieftinătății, ele-

ganței și durabilității au devenit, atât în patrie cât și în străinătate, cele mai căutate. Fabrica de ghetete „Turul” soc. pe acții, prima întreprindere de acest fel în monarhie, și în anul acesta s'a nizuît ca prin eleganța și varietatea articliilor fabricii să satisfacă deplin așteptările on. public. În urma marelui căutări din timpul recent fabrica a fost silită să urce cantitatea mărfurilor așa, că, acum, săptămânal fabrica execută 20 mii perechi de ghetete, cari se vând prin 130 filii proprii. Deci, dacă voiti să donați iubitorilor dv. un cadou frumos să cercetați filiala din loc a fabricii „Turul”, și suntem siguri că și cu o altă ocaziune tot numai de aci vă veți acoperi lipsurile dvoastre.

x **Pianul** este, probabil, singura marfă cumpărarea căruia reclamă mai multă precauțiune din partea cumpărătorului. Ceea ce e și foarte explicabil, deoarece pianul este decorul cel mai frumos, mai folositor și mai prețios al casei. Dreptaceea e consult să se cumpere dela firme demne de încredere. O astfel de firmă este firma **Triska I.** fabrică de pian, în Cluj-Kolozsvár, pe care o și recomandăm on. noștri cetitori. Acei cari se provoacă la ziarul nostru li se dă favor.

x **Cafea prăjită**, tea, rom, să cumpărați numai dela *Preszter*, Budapesta, str. Kecskeméti, Nr. 8.

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului „Picklin” publicat azi.

x **Nadler és Dr. Schönfeld** fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. Prater 9.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cel mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite oratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Mari cantități de *decoruri admirabile* rămase dela Crăciunul catolic precum și mai multe sute de hârtii moderne decorative din cauza aglomerației se vând cu prețuri moderate la *librăria Kerpel Izsó*, Arad, (Palatul Fischer Eliz) Ke. 706.

x **Schimbare de local.** Aduc la cunoștința on. public, că prăvălia mea din bulev. Andrassy nr. 15 am mutat-o în acelaș bulevard nr. 16, unde on. public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, prăvălie de peril, articlii de toaletă, parfumuri, articlii pentru barbieri și întreprindere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praf. Telefon 505 Arad, bulevardul Andrassy nr. 15. He. 608

ORONTOA SOCIALA

Petrecheri.

Teatru în Hațeg. „Reuniunea femeilor române pentru înfrumșetarea bisericii gr. or. din Hațeg” cu concursul binevoitor al tinerimei rom. din localitate aranjează o serată teatrală Miercuri seara, în 8 Ianuarie st. n. 1913 (a doua zi de Crăciun) în sala cea mare a hotelului „Mielul de aur”.

Program: 1. „Sticla din urmă”, comedie într'un act, loc. de Iuliu Putici. 2. „Rămășagul”, comedie într'un act de Vasile Alecsandri. 3. „Vivandiera”, cântecel comic, de Vasile Alecsandri. Dans.

Teatru în Vulcan. Tinerimea română din Vulcan aranjează o producție declamatorico-teatrală împreună cu petrecheri cu joc, Marți în 7 Ianuarie st. n. 1913 (întâia zi de Crăciun) în sala hotelului Prokopp.

Program: 1. Colindă, cântată de corul tinerimei. 2. Noaptea de sf. Gheorghe, vodevil în 2 acte de Theocar Alexi. 3. La oglindă, de G. Coșbuc, declamată de M. Dalea. 4. Horă, de corul tinerimei sub conducerea dui Iosif Ciura. Membrii corului: Andrei Gagyi, Moise Gagyi, Ilie Cocărla, Ioan Felea, Ales. Dalea, I. Andrei, Avram Mărza, Ioan Popoviciu, I. Aida, Mihai Anghel, Dionisie Lătorean. — Dans.

Bibliografie.

Tara Topilor. D. Rubin Patitia senior, cunoscutul luptător al acțiunii noastre memorandiste și un lădănc cunoscător al popoului nostru din munții apuseni, a scris — dupăcum am mai anunțat — o carte despre trecutul acestor munți ai Transilvaniei, dându-ne în ea o seamă de date adunate din autori, manuscrite și tradiții, începând din cele mai vechi timpuri și până la 1785. Cartea e deci de conținutul cel mai interesant cu putință pentru oricare român și se poate cere dela *Orăștie „Tipografia Nouă I. Moța.* Prețul unui exemplar 2 corolane.

POSTA REDACTIEI.

Dlui **Simion Vasinca.** Adresa cerută e: „Flacăra”, București, Strada Parfumului 3.

Indepărtatul. Poeziile trimise nu se pot publica.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Virgil Musta, Glimboca. Abonamentul de 14 cor. l-am primit în 23 Decembrie st. n. 1912.

Dumitru Tomescu, Craiova. Abonamentul se solveste anticipativ.

Petru Tira, Toracul mic. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem. I 1913.

Iuliu Putici, Lipova. Am primit -6 cor. ca abonament până la finea anului 1913.

Emil Romoșan, T.-Szlatina. Am primit 9.40 cor. ca abonament până la finea anului Martie 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

— „Românul” se găsește la vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

In atențiunea celor ce cumpără bijuterii

Zirner Testvérek urm. și LISZF HUGÓ. Budapesta, strada Váczi nrul 2

Considerând împrejurările actuale, toate obiectele de aur, bijuteriile și briliantele sfatoare în magazinul meu le pun la vânzare cu prețurile cele mai scăzute. Rog să priviți vetrina mea, unde pe fiecare obiect se află însemnat și prețul scăzut.

Rog să ați atenți la nr. al . . . . Fond. în a. 1854. E 656

Cadouri de Crăciun și Anul-nou. As rtimen. foarte bogat de specialități de brisante și b juterii de aur.

Mare magazin de obiecte de lux din arg nt și tacămuri de argint Asortiment foarte bogat de servicii de țigării, tabachere, bastone de argint. Ciasuri elegante de aur, argint și oțel. Ceasuri cu pendulă. În orice mărime. Dospărțământ special pentru obiecte die argint de China. Mărfori excelente prețuri foarte ieftine.

Grallert J. és Fia.

clasonlecar și brjnter

ARAD. bulev. Andrassy nr. 22.

Noutăți literare.

— Editura „Librăriei Naționale S. Bornemisa. — „Librăria Națională” S. Bornemisa a început, pe lângă mari jertfe materiale, să publice o serie de scrieri alese, menite a pătrunde în casele românești ca a avea cărți sănătoase și de-o incontestabilă valoare literară. Din aceste scrieri, pe cari le recomandăm cu toată dragostea publicului românesc, până acum au apărut următoarele:

1. **Ioan Agârbiceanu: Schițe și povestiri. Prețul coroane 2.**— Acesta e cel mai nou și cel mai ales volum al puternicului prozator ardelean, care a împodobit până acum cu atâtea volume de valoare literatură noastră. Domnul Ion Agârbiceanu e de altcunum în destul de cunoscut publicului nostru, ca să mai fie nevoie să atragem deosebit luarea aminte a publicului asupra oricărei cărți a sa. E azi cel mai cetit scriitor ardelean atât în România cât și în Ardeal, căruia i-a succedat în urma marelui său talent să fie pretutindeni recunoscut și apreciat. Volumul „Schițe și povestiri”, care are peste 300 de pagini, mai are însă o mare calitate: e cel dintâiu volum al autorului, în care s'a publicat cele mai succese piese literare, alese de însuși autorul. O parte din bucățile din volum sunt aproape absolut necunoscute publicului nostru, fiind ele publicate pentru prima oară în „Viața Românească”, care e oprită a trece granița țării noastre.

2. **Liviu Rebreanu: Frământări. Prețul cor. 150.** Autorul acestui volum e un talentat scriitor din generația mai nouă, de origine din Ardeal, care a trecut în România, publicând scrierile sale mai ales în „Viața Românească” și în alte reviste de seamă de dincolo. E mult apreciat mai ales în urma talentului său, care-l ajută să aștearnă pe hârtie stări sufletești grele și să dea personajelor întotdeauna o culoare bogată și nimerită. Subiectele și le alege mai ales din stratul de jos al societății și aduce înaintea noastră tipuri dela țară, figuri mărunte din viața orașelor: pe „golanii”, în cari condeiul lui subtil află întotdeauna ceva de poetizat și de zugrăvit. Volumul „Frământări”, e cel dintâi volum al autorului, pe care „Librăria Națională” S. Bornemisa l-a dat cu toată nădejdea, că publicul nostru va ști să aprecieze și să încurajeze pe un talentat scriitor tânăr, așa după cum o fac aceasta și alte popoare culte din Apus.

3. **Victor Eftimiu: Poemele Singurății. Prețul 2 coroane.** Autorul neîntrecutei piese „Înșiră-te mărgărite” ne dă sub titlul acesta un elegant volum de poezii, scrise într-o formă din cele mai succese și într-o limbă ușoară, cum dela Vasile Alexandri încoace nu s'a prea scris. În lirismul dulce alui Victor Eftimiu se îmbracă într-o aleasă haină literară cele mai subtile sentimente, cari au o notă proprie: duioșia subtilă și o formă poetică din cele mai sonore. Astăzi Victor Eftimiu e unul dintre puținii scriitori fericiți, ale căruia scrieri sunt, mai ales în România, cele mai gustate și mai cu drag cetite. Pentru noi e o mândrie, că autorul activitatea literară și-a început-o la noi în Ardeal, sub mână conducătoare a lui Octavian Goga, în „Tara Noastră”.

4. **Alexandru Ciura: Amintiri. Prețul cor. 1.60.** Cel mai gingaș prozator al nostru din Ardeal, ne dă în volumul acesta un sir întreg din dulcele și duioasele sale amintiri din copilărie, despre oameni și locuri din țara moților. Scrie într-o limbă aleasă și plină de poezie, ele procură în clipe de repaos cele mai plăcute momente sufletului, care caută într'adevăr plăcere și distracție în cărți. Volumul dlui Alexandru Ciura la apariție a fost salutat de „Viața Românească”, și de toate revistele, cari s'au ocupat de el, cu cele mai călduroase vorbe, ca cea mai de seamă noutate literară.

5. **„Almanahul scriitorilor dela noi”. Prețul cor. 1.60.** Această carte în felul ei e o mică istorie literară a tuturor scriitorilor ardeleni azi în viață. Cuprinde fotografia, biografia și datele bibliografice alor 46 de scriitori născuți în Ardeal și o bucată literară inedită de-a fiecareia din acești scriitori. Ca o ilustrare a întregii noastre vieți literare, la urmă dă în faximil capul tuturor ziarelor și revistelor românești dela noi, și pe scurt istoricul acestora dela înființare, relevând la foile politice și pedepsele ce-au avut să le îndure acestea pentru lupta lor pe terenul politicii naționale.

6. **Ermil Borcea: Versuri flusturate. Prețul 60 bani.** Domnul Ermil Borcea e azi singurul nostru umorist de seamă care ca redactor al revistei umoristice „Bobârnacii”, dă dovezi de un talent umoristic plin de vervă. Volumul „Versuri flusturate” are pagini umoristice pline de spirit, cari îți procură adevărată plăcere citindu-le.

7. **„Cele mai frumoase”. Prețul 60 bani.** E un drăgălaș volum de poezii populare aranjat cu multă îngrijire, care merită să stea pe masa oricărui inteligent, care află farmec în versurile dulci și fermecătoare ale poporului nostru. Poeziile sunt împărțite după felul lor de-a fi: de dor, de dragoste, de jale, de bătaie de joc, cătănești, blăstămuri etc.

— Tot în editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa au mai apărut două tablouri naționale în colorii, cari reprezintă scene din istoria neamului nostru. Acestea sunt:

1. **„Intrarea lui Mihai Viteazu în Alba-Iulia la 1599”,** în mărime de 47x59 cm., reproducere după tabloul original care fusese pe vremuri în posesiunea unui episcop gr. cat. Tabloul reprezintă scena, când marele voevod Mihai Viteazu însoțit de generali și de ostași, intră pe poarta din dos a cetății Bălgradului. În poartă îl așteaptă episcopul romano-catolic, în odăjdii de sărbătoare, salutându-l ca pe noul stăpân al Ardealului. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

2. **„Capii revoluției țărănești din 1784”: Horia, Cloșca, Crișan.** Tabloul dă fotografiile în colorii ale eroilor noștri din această revoluție, reproduse după fotografia 45x65 cm. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

— „Librăria Națională” S. Bornemisa roagă pe onoratul public românesc să binevoiască a o sprijini în ținta ce-o urmărește, comandând aceste scrieri alese și tablouri naționale. Comandele să se adreseze la oricare librărie, ori direct la „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

— Pentru porto să se trimită 10—20 bani de-o carte.
L 562

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR
(La ospățul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani. (97—)

A sortiment bogat!

Aparate de fotografiat, mașini reflectoare
înmăritoare (E 644—10)

WANAUS JÓZSEF

articii de fotografiat și magazin de
articii chimici. BUDAPESTA, IV. str.,
Sütő, nr. 6. Colțul străzii Deak-Ferencz.

Plăci și hârtii pentru fotografie.

Material totdeauna proaspăt!!

Catalog de prețuri gratis și franco.

Telefon 8-67.

Pentru Crăciunul ortodox

cele mai ieftine ju-
cării se vând la:

Magazinul Eisele

ARAD, str. Ceak-Ferencz nr. 2.

(E 713)

GHEORGHE MARITA

croitor pentru haine de bărbați și uniforme.

Ma 686)

Magazin de pânuri din patrie și străinătate.

ARAD, strada Weitzer János, numărul 19.

Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuiesc dar

mobile frumoase, ieftine
și bune

Ma 223—100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în tru-
souri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de pret.

Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA

singurul comerciant român de modă
pentru bărbați.

(E 340—52)

Să sprijinim comerțul român!

Rog sprijinul on. public român.

Ca apropierea sărbătorilor, am onoare
a recomanda onoratului public român

Prăvălia mea de ghete, pălării, albituri

precum și totfelul de
obiecte pentru modă.

ARAD, str. Deak-Ferencz nr. 4.

(vis-à-vis de librăria diecezană).

Ba 116-280)

Gustați Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru”.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307-100)

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str. Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336-41).

Caut

un candidat de avocat

cu praxă deplină, care să știe lucra absolut independent

Reflectanții să se adreseze comunicând și condițiunile — la

Dr. Octavian Vasu,
advocat Făgăraș.

(Va 120)

Atențiune.

Se caută un român cu cunoștințe de tipografie și librărie, care ar putea cumpăra sau arănda o librărie îmbinată cu tipografie, legătorie și papetarie modern aranjată și bine introdusă într'un oraș românesc. Capital necesar 10.000 cor. Informațiuni la directorul tipografiei dl Dimitrie Bucevschi și la proprietarul M. Kinghoffer, în Gara-Humorului Bucovina. (Po 688)

Bayerlax

PURGATIV MODERN, cu efect imediat

1 cutie 1 coroană

Farmacia „BAYER” Budapest VI.,
Andrássy út 84. liferantul curții arhiducelui.

(E 598-10)

sunt cele mai bune și mai
precise oroloage.

Se capătă la toți ceasornicarii
mai de seamă. (Du345-12)

WOHANKA FÉLE HONIGYÁRTMÁNYI
NYERSOLAJ MOTOROK
és LOKOMOBILOK.
ÜZEMKÖLTSEGEK.
NAGYSÁG SZERINT 1½-2 fillér
ORÁNKENT és LOERÖNKENT. NINC S ROBBANÓ-
és TŰZ-VESZÉLY! MINDEN PENZÜGYÖRI
ELLENÖRZÉS és ENGEDÉLY NÉLKŰL.
WOHANKA és TÁRSA BUDAPEST.
V. Váci-Körút 76.

(E 595)

Vânzare de altoi de viie și altoi de pomi.

Cine dorește să aibă viie sănătoasă, ieftină și durabilă, precum și pomarie onobilă și durabilă să se adreseze cu încredere lui

Vityé Miklós

cea mai bună și mai conștințioasă condusă pepieneră de viie și de pomi din Ungaria, OSCSANÁD, comit. Torontal unde se vinde cantități mari de altoi cl. I. cu rădăcini, pomișori și altoi netezi pentru vinuri de deșert și pentru soiuri de deșert, vițe americane netede și cu rădăcini.

Soiuri special pentru filegiori. Altoi excelenți și nobili de meri, peri, cireși, vișini, caisini, perșeci, pruni, ringuloți și nuci.

Mare asortiment de trandafiri nobili. Galite de Orpington 3 milioane de bucăți. Se primesc anunțuri de comenzi pentru toamnă și primăvară.

Catalog ilustrat și de prețuri gratis și franco. H- 532-18

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrássy-u. 18.

Recomând numai fabricate de clasa

primă ca: **cuțite de buzunar, bri-ciuri de ras, foar-feci de oțel, instru-mente chirurgice, tacâmuri, unelte de gră-dină, bantage; legături la curarea mor-burilor se efeptuiește prin oameni experți**

Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări se efeptuiesc garanție de oameni experți.

Dacă voți să faceți mare economie în bani

atunci necondiționat să cercetați
noul magazin re-taurat de haine
pentru bărabți, băeți și copii a lui

Korányi Jenő, Arad,
Szabadság-tér.

Tot aici se află asortiment foarte
bogat de tot felul de ghete, pălării
și articlii de modă pentru bărabți
Prețuri foarte ieftine. Ko 654

Grăbiți a vă folosi de acest
prilej bun.

[Se 71-]

Salon de haine bărbătești J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.
Palatul Habermann. (Nagyszeben)

In contra tusei, răgușelei și ca-tarului nu e nimic mai buu decât
≡ **Bomboanele Réthy.** ≡

La cumpărare să grijim cerind anume fa-bricatele Réthy, deoarece sunt emulte imi-tații nereușite — Originalul are pe cutie cuvântul »RÉTHY«. — O cutie 60 fil. O cutie mare 1 cor. Se capătă în ori-ce prăvălie. Se primiți numai cele cu marca »RÉTHY«
(Go 581-6)

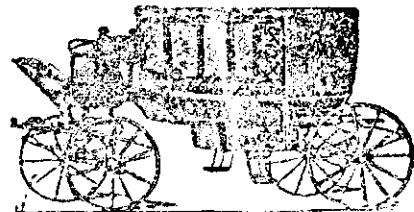
Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni
de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVAR-JOZSEFVAROS
str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și au-
: **tocaroserie** :

furnisorul postelor reg. ung. și mehaniz-
melor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de
trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurie,
rotarie și de lustruit.

(Ko 536-30)

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

Este trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare în ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucru, — pești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestor stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfiac și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns încă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să se adreseăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci spol va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucruile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodel lui propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și sira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În cece privește cura, departarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite fiecare. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminică până la 12 ore a. m. Tratatment și cu 1 var Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Növény IV., Muzeum-körut 13.

(E 382—12)

SANATORUL JÁNOS

: obstetrică :
și gynecologie

O O O

Profesor: Dr. BÄCKER
JOZSEF. — Medic-sef:
Dr. TOTH GÉDEON.

BUDAPEST, Városmajor-utca.

Cel mai natural și cel mai
modern miros de flori este

„Rosa Centifolia“.

1 sticlă 5—, 7.50 și 12 cor.

De vânzare la:

Török Andor és Társa

(To 694) drogherie

Arad, bulev. Andrássy nr. 20

Fondat în a. 1845. Telefon 162—01.

DREHER IGNÁCZ és FIA

fabrică de mărfuri fine de oțel
BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Oferă totfelul de cuțite de buzunar, foarfeci, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miază, instrumente pentru grădină și articii de economie. Cereți catalog. (E 589—59)

Cel mai potrivit cadou de Crăciun și Anul-nou e

Parfumul

în cutii elegante cu 1—2—3 sticle à 5, 6, 7, 8, 9, 10 până la 50 coroane. — **Revizite de pieptănat** dela 10 cor. până la 100 cor. — **Instrumente de manucure**: à 7, 8, 10, 12, 40 cor. — **Săpunuri fine odorante**: 3 bucăți dela 1 cor. până la 28 cor.

Proască pentru parfum dela 3 cor. până la 10 cor. — **Eau de coogne** cu miros de mărgăritare și violele 2 cor. — **Ape fine de toaletă** și cele mai moderne parfumerii franceze și engleze se pot cumpăra ieftin dela depozitul de parfumerii.

FONDATA 1830! **LUEFF SÁNDOR** FONDATA 1830!

În parfumeria, B-pest VI. Váci-utca 7.

(E 671—)

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

In prăvălia românească de coloniale și delicatose a lui

Gheorghe Ștefu**din Arad, str. Deák-Ferenc n. 7.**

Telefon pentru Arad și provincă 881.

Se află în cea mai bună calitate: cafea de tot soiul, zahăr, thea, prăjituri la thea, portocale, lămâi, smochine tescuite și în canună, struguri de malaga, strugurei (stafide) pentru plăcinte, curmale (datolya) franceze, fructe zaharicate, Choccolată de Suchard, Cacao, rahat, halva, prune uscate de Bosnia, alune din Italia, mandule, nuci, mac, praf de copt prăjituri de Dr. Oetker, tot soiul de bouboane de choccolată, dela fabrica Heler din Viena, zaharicale și tot felul de podoabe de Crăciun (și pentru pomul crăciunului), tot soiul de fructe în sticle de dunst, diferite pecmezuri de fructe;

Vinuri fine de Tokai și Maderat, rachiu de prune și comină (drojde), toate acestea dela direct-producenți, rum de thea, tot soiul de rachiu dulci (liköruri) din cele mai gustoase, șampanie din Franța și patrie;

Pești: Alfisch, sardinii franceze în oleiu, ringle, păstravi, heringi afumate, precum și tot soiul de pești în saramură (murătoare);

Iere roșii, masline, cașcaval și brânză de burduf de munte din Brașov, totfelul de cașuri: ementhal, rockfort, trapista, óvári, imperial etc., unt de cel mai fin și lapte din pusta episcopului românesc;

Șuncă de Praga, cărnați și slănină de Dobrișin etc.; — Precum și tot soiul de articii, ce aparțin acestei băcării.

Comandele din loc și provincă se efeptuiesc momentan și se spedează punctual. — Cele din loc se trimit acasă cu băiatul din prăvălie.

∴ — Din provincă se pot face comandele prin telefon. ∴

So 628

Ne rugăm de sprijinul onor. public românesc.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

≡ Execută toffelul de icoane artistice. ≡

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios. LI 72—60

Cu oasiviri servesc.

Telefon 863.

Casa proprie.

IOAN KALLAP
Arad,

turnătorie și luminărie aranjată cu putere electrică,

își recomandă fabricatele sale pe sărbători ș. a. lumânării, turte și ecet. în acest fah.

Titorii și vânzătorii au rabat mare.

(Ka 663—)

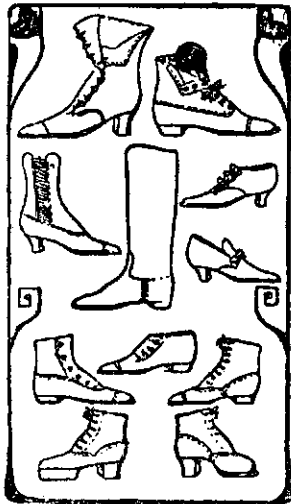
Weidner Jakab

(W 482—)

Lugoj, strada Széchenyi nr. 8.

Telefon 87.

Prăvălie de pielării și acvizite pentru pantofari. Părți superioare la ghete. Atelierul acesta de reparare rapidă se execută ghete pentru domni, — femei și — copii precum și cioboate pentru soldați, după regulile militare. Cea mai ieftină — sursă — de cumpărat pentru pantofari. Părți superioare de ghete după măsură sau model. Expediare cu poșta cea mai apropiată. La comenzile din provincie e destul a se trimite 1 gheată uzată.

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu — aburi, pompe, closete —

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII Garay-u. 6—10 sz.

(E 268 - 20)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltati la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 539) Babalna (u p. Szászváros).

Telefon Nr. 135.

Telefon Nr. 135.

J. GELEER,

giuvergiu.

ARAD, piața Andrassy nr. 14.

Mare magazin de :

**Ciornice de buzunar și obiecte
din argint veritabil.**

(Ge 698)

E 676

MÉRŐ JENŐ

fabrică de mobilie,

Budapest, VII, Rózsa-utca nr. 22.

— Telefon 99—96. —

Locuințe de model aranjate complet.

PIKLIN**Nu mai există curent,**

dacă continuele crepături ce se arată la ferestre și uși le astupi cu Piklin.

Nu mai există curent,

dacă închiderea ermetică a ferestrelor și ușilor la balcoane o asigurăm prin fâșii de gumă și umplutură de păsă.

Facem economie la încălzire întrebând ambele metode.**PIKLIN**

la zidiri noi și la transformări este mai potrivit și mai ieftin de poate întrebuița înainte de vopsire și tapetare. Oferte și explicată gratis de:

EMIL PICK
BUDAPESTA, VI., str. Podmaniczky, 63 Telefon 120—55.

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11—28.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :

.: Premiata la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. .:

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plată — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30 procente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se elatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

LAPIDES M. Telefon
88—47

fabrică de mobile artistice și lucrări de măsurit, cu putere motorică, întreprindere modernă pentru mobilarea locuințelor. — Budapesta. VII., str. Rózsa, nr. 72. (Casă proprie).

E 681

Execută și ține în depozit — în săli speciale — numai

mobile artistice și elegante. Fond. în a.
1883.

Pacea sălășluiește în familia care cumpără ghetе pentru sărbătorile de Crăciun dela

Purjesz Lázár,

(P 711) depozitar central.

Arad, Andrassy-tér, (Hotel „Panonia“)

1 păr. chevreaux cu bumbi pentru dame — — — — — 7.50
1 păr. chevreaux cu șnururi pentru dame — — — — — 7.—
1 păr. chevreaux cu șnururi pentru bărbați — — — — — 8.—
1 păr. chevreaux cu bumbi pentru bărbați — — — — — 9.—

Ghete pentru copii dela 1.— cor.

Mare târg de Crăciun în magazinul

Kunz József és T-sa
Budapesta,

V., colțul străzilor Deák-Ferencz și Bécsi.

Prețuri excepționale de Crăciun:

Pânză de bumbac, un val 23 m. — 14.—
Cămașă „Record“ pentru femei, din șifon bun — — — — — 2.—
Butaloni „Record“ pentru femei, din șifon bun — — — — — 2.—
Halat „Record“ pentru femei, din șifon bun — — — — — 2.—
Halat pentru bărbați, — — — — — 30.—
Cravată modernă — — — — — 1.—
Flanel tenis, cu ață vărgat, 1 m. — — — — — 48.—
Urs polar cu cap, imitație — — — — — 80.—
Ciorapi p. femei, 6 părechi de culoare cenușie — — — — — 6.30
Ciorapi p. femei 6 păr., cu ajour negru 4.95
Fugar velvet, rămășițe, 1 m. dela 4.— în sus
Fugar tapestry, „ „ „ „ 3.— „ „
Covoare olandeze sau de ață 1 m. „ — 70 „ „
Talia de dantelă — — — — — 3.— „ „

Orice rămășițe se vînde cu prețuri foarte ieftine.

(E 657)

Szénásy Hoffmann és Társa

magazin de mătăsării

Budapesta, strada Bécsi nr. 4,

aduce la cunoștința on. public, că în anul acesta a deschis un mare târg de Crăciun.

Oferim următoarele cadouri de Crăciun:

mătasă-erep veritabilă de Japonia 70 cm. lățime, prețul — cor. 1.90
mătasă-ajour veritabilă de China, — — — — — „ 1.90.

Toate charmeusele și mătășurile se vînd cu prețuri foarte scăzute.

Mătasă fulard pentru haine dela cor. 1.30. — Duchess în culori dela cor. 1.70.

Mari cantități de rămășițe de mătasă cu prețuri foarte scăzute. :: Mostre se trimet franco.

Szénásy Hoffmann és Társa, numai în strada Bécsi numărul 4.

E 662

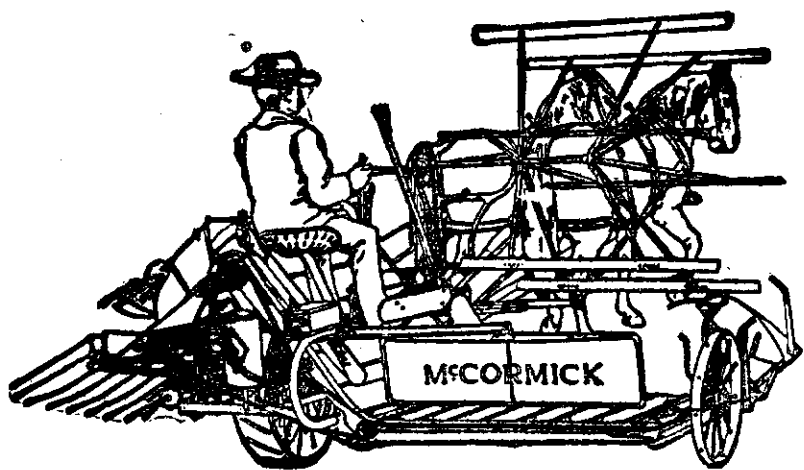
IOHANN KLEIN

BISERICA-ALBĂ str. Capoîna nr. 10.

MĂESTRU LĂCĂTUȘ DE LUCRĂRI PENTRU ZIDIRI
ȘI DE ARTĂ DEPOZIT DE MAȘINI AGRICOLE.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea de mașini. Instalator de apeducte. Atelier pentru repararea pompelor, a mașinilor cu benzin, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole.

— Precum și repararea de decimale. —

La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricați ni'am convins în decursul anilor, că sunt neexceptionabile. Rog să se adreseze la bransa aceasta, — la mine, servind oricui și cu lămuriri. Lipire autogenă cu cea mai deplină garanță. Atelier special. Turnătorie de fier și oțel.
Ke 541-30

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public, că am deschis în Arad, str. Deák-Ferencz nr. 30, vis-à-vis de hotelul „Vadászkürt”

UN SALON MODERN DE FRIZERIE

corespunzător tuturor cerințelor moderne și igienice. Atrag binevoitoarea atențiune a On. public asupra faptului, că experiențele în această bransă mi le-am câștigat în orașele mari din străinătate și din patrie în baza cărora mi-am provăzut salonul cu cele mai bune mașini și aparate pentru spălătul părului, pentru uscatul părului și pentru masajul cu electricitate, apoi cu scaune americane.

Rugând binevoitorul sprijin al On. public, tot odată Vă aduc la cunoștință, că salonul meu este provăzut cu cel mai mare confort, iar prețurile sunt la fel cu al celorlalte saloane de primul rang din localitate.

Gerând binevoitorul sprijin On. public sunt

AUREL BODROGEAN,
barbier și frizer.

(No 618)

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, ENYER, TITUS, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (âng. Banca „Victoria”).
(No 200-100) Telefon nr. 850

In atentaia celor ce zidesc case!
TEODOR CIOBAN
 ZIDAR DIPLOMAT ŞI ARCHITECT
 ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare încunoştiţez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
 execut tot felul de întreprinderi, transformări
 de zidiri vechi, repararea de biserici române
 şi şcoli, precum şi zidirea lor.
 Cu planuri şi bugete servesc cu preţuri
 cât se poate de moderate. Comande primesc
 atât în loc cât şi în provincie. Rugând spri-
 jinul on. public român semnez

Cu stimă
Teodor Cioban.
 (Co 105—50)

Hotel „ORIENT”
 Budapesta, VII., bulevard Rákóczy nr. 42.

Renovată radical,
 85 camere cu lu-
 minaţie electrică.

Preţurile camerelor
 dela 3 cor. în sus.

Serviciu prompt şi
 : conştiinţios. :

(E 635—52) Roagă binevoitor sprijin
PROPRIETARUL.

Sanatorul - Liget

a lui Dr. JAKAB

BUDAPESTA, VI., Nagy János-u. 47.
 (Városliget).

Loc de vindecare diagnostic pen-
 tru diabeti, pentru suferinzi de
 rinichi, stomac şi intestine. Secţii
 pentru boale de nervi şi inte-
 stine, cure de îngrijire şi slăbire.

Cea mai modernă hidroterapie, inhalator, ra-
 diumemanator, sistem Zander şi gimnastică
 suedeză. Prospekte se trimit.

TELEFON: 106—00.
 (E 450—18)

Inştiinţare.

Aduc la cunoştinţa on. public, că am
 repăşit dela firma Verbos A. şi Fil, unde am
 servit 22 de ani ca conducător şi tapeţier, am
 deschis în strada Magyar nr. 23

un atelier modern de tapeţierie.

Intrând în relaţiuni de afaceri cu măsurul
 Sigismund Perényi sunt în plăcuta poziţiune
 de a executa cele mai fine lucrări de măsurie
 şi tapeţierie.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public:

Laurenţiu Édi şi Sigismund Perényi.
 Stabilimentul de mobile. strada Magyar nr. 23.
 (E 619)

Gratis

nu, dar pentru preţuri foarte
 ieftine poţi să cumperi cele mai
 bune oroloage, oroloage cu pen-
 dul, de părete şi deşteptătoare,
 precum şi bijuterii de aur şi
 argint şi artielii optice

STROBL JOZSEF

orasornicar şi giuvaergiu

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7.

Pentru orice fel de reparări şi schimbări de ore-
 loage ofer garanţie. (E 503—03)

**A sortiment
 colosal**

maşini de cusut,
 fonografe, biciclete
 şi plăci pe lângă

— plătit în rate favorabile —

ATELIER DE REPARATURI!

KELEMEN SAMU
 Seghedin (Szeged) str. Orozlán.

Atelier special pentru repararea maşinilor
 de scris.

Catalog de preţuri gratis şi franco.
 (Co 544—10)

Institut de asigurare ardolean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, maşini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute
 de cele mai favorabile condiţii.

(Ea 269—52)

Asigurări asupra vieţii

(pentru învăţători şi preoţi români gr.-or. şi gr.-cat. dela aşezămintele confesionale
 cu avantajii deosebite), pe cazul morţii şi cu termen fix, cu plătire simplă sau
 dublă a capitalului, asigurări de pensune şi de participare la câştig, asigurări
 de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infraţiei (furt prin spargere), şi alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fine anulul 1912.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viaţă achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârşitul anulul 1910 (foc	„	119,830.992—
(viaţă	„	11,020.266—
Fonduri de întemeiere şi de rezervă	„	2,204.317—

Prospekte în combinaţiile cele mai variate se trimit şi se dau gratuit orice infor-
 maţii în birourile direcţiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad,
 Braşov şi Cluj precum şi la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziţii, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului cu condiţii favorabile.

Bittenbinder József

sculptor și arhitect

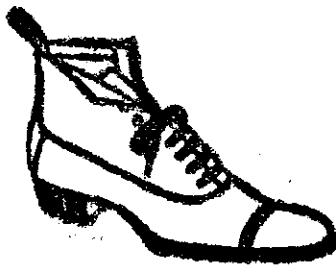
Temesvár-Erzsébetváros Hatyu utca 61
(casa proprie)

Execută tot felul de mobilier de biserică, anume: *Iconstase și altare, statui de piatră și lemn amvoane și scaune de spovedanie. Siciul Domnului, Sfta Maria de Lourd, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.*

ripide dela 16 cor. în sus. în stil românesc., Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Prețurent preliminar de spese și planuri gratis. La dorință merg oriunde în provincie pe cheltuiala mea proprie. (Bi 53-52)

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Te 247-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bucl. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Csata-Betváros, Hunyadi-u. nr. 10.

CORSETT CHIC

Mme B. GOLDSTEIN
Brașov, str. Kloster 33.
„Prima fabrică de
corsete din Brașov”

Execută și expediază orice
articli în bransa aceasta. —

Rog să cereți prețurent
— Ilustrat. —

Go [262-50]

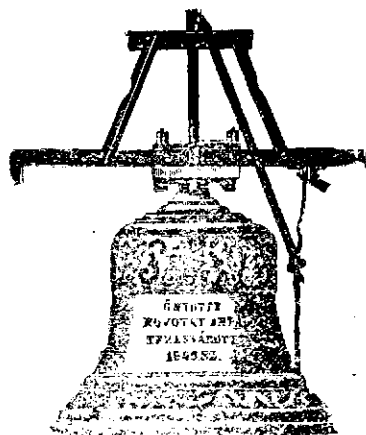

Premiat cu medalia cea mare la expoziția m lenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de non a clopotelor stricate, spre făgrea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai multi ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de cearpă. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, carl sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea clopote de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj—Kolozsvár,
Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plătire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit pian: Schiedmayer, Bösendorfer Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.

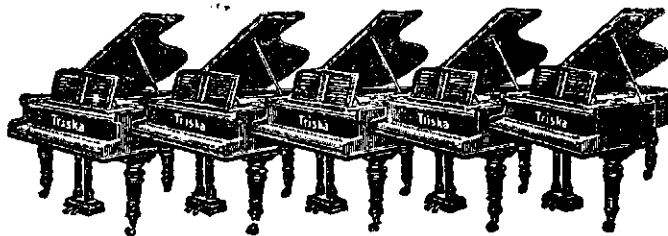
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

[Ti 22]

Efectuește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acurateță.

10 ani garanță
și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

Jertagrafia

cele mai noi și mai rezezi pentru planuri de prezență autoritaților execută ca o specialitate deosebită fabrica de hârtii artistice a lui

copii fotografice

și în timpul cel mai scurt pe un fond curat, cu linii negre, cu o punctuațitate sigură, potrivite

Fellner Leó, BUDAPEST, V. Váci ut 4. Telefon 28-48. Adresa pentru telegrame: „Positiv” Budapest. — Apartament special pentru comanda din provincie.

(E 591-20)

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru fetițe ::

ARAD

No 639 Mărfuri excelente.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură.